

AYDIN İLİ KESTANE YATIRIM RAPORU

Giriş

T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı, bölgemizde kurum ve kuruluşlara mali ve teknik destek sağlamanın yanı sıra, yatırımcılara yönelik nitelikli bilgi üretimi ve üretim potansiyeli yüksek bölge ürünlerinin katma değerinin artırılması doğrultusunda çalışmalar da yapmaktadır. Bu kapsamda “Aydın İli Kestane Yatırım Raporu”, kestane alanında yatırım yapacaklara, kestanenin üretiminden tüketimine kadar çeşitli süreçlerinde yer alan kişilere, nitelikli bir kaynak oluşturma amaçlı hazırlanmıştır. Araştırma sürecinde raporumuza veri altyapısı sağlayan, Adnan Menderes ve Uludağ Üniversiteleri Ziraat Fakülteleri, kestane şekerciliğinin önde gelen firmaları, tarımsal kalkınma kooperatifleri, Aydın Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe Müdürlükleri ile OSB müdürlükleri ziyaret edilmiştir. Ulusal ve uluslararası akademik kaynaklar ve güncel sektör verilerinden oluşan bu raporun ilerleyen yıllarda güncelliği ve geliştirilmesi kurumumuz tarafından sağlanacaktır.

Bu rapor, özellikle Aydın ili için potansiyeli olan kestane yatırımı hakkında bilgi vermek amacıyla hazırlanmış bir çalışmadır. Aydın Yatırım Destek Ofisi Uzmanları tarafından hazırlanan raporda Aydın İli'nde üretilen kestaneye yeterince katma değer kazandırılamamasının nedenleri ve bu soruna yönelik çözüm önerileri yer almaktadır. Raporun hazırlık sürecinde Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü öğretim görevlisi Doç. Dr. Engin Ertan, Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü öğretim görevlisi Doç. Dr. Cevriye Mert, kestane işleme sanayiinin Türkiye'de öncü firması olan Kafkas Şekerleme'nin üretim danışmanı Nadir Işık, Kardelen firması genel müdürü Nadir Akgün ile röportaj yapılmış ve ulusal-uluslararası kaynak taraması yapılmıştır. Ayrıca, Türkiye'de kestane üzerine çalışmaları olan Prof. Dr. Arif Soylu ile de iletişime geçilmiştir. Raporda katkısı bulunan tüm paydaşlara katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Raporun güncelliğini koruması amacıyla belirli aralıklar ile veri güncellemesi yapılacaktır.

Öneri ve yorumlarınızı lütfen aydin@geka.org.tr adresine gönderiniz.

1. Kestane Bitkisi.....	6
1.1 Kestane Bitkisi Yayılma Alanları	6
1.2 Kestane Bitkisinin Tarihi ve Yetiştirme Koşulları	6
1.3 Kaliteli Kestane Nasıl Olur?	7
1.4 Kestaneler Nasıl Çoğaltılır?	7
1.5 Kestane Hasadı Yılın Hangi Döneminde Yapılır?	8
2. Kestane Meyvesi	9
2.1 Kestane Neden Önemlidir?	9
2.2 Kestane Meyvesinin İçerdiği Değerler Nelerdir?	9
3. Kestanenin Ekonomik Değeri.....	10
3.1 Kestane Taze Tüketimi	11
3.2 Kestane Sanayii	11
3.3 Kestane Ağacı Kerestesi	12
4. Dünya ve Türkiye’de Tarım Sektörü	13
5. Türkiye’de Yatırım Ortamı	14
6. Kestane Üretimi Yapan Dünya Ülkeleri Sektörel Durum	15
6.1 İTALYA	17
6.2 AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	21
6.3 FRANSA	21
6.4 İSPANYA	22
6.5 GÜNEY KORE	26
6.6 Ülkeler Bazında Kestane İhracat ve İthalat Değerleri	28

7. Kestane Sanayinde Türkiye’de Yatırım	33
7.1 Türkiye’de Kestane Sanayii	33
7.2 Kestane Yatırımı Ne Yönde Olmalıdır?	39
7.3 Türkiye Kestane Dış Ticareti	40
8. Aydın İli Kestane Varlığı	44
9. Aydın İli Kestane Piyasası	49
9.1 GZFT Analizi	53
8.2 Aydın İlinde Yapılabilecekler.....	55
10. Kestane İşletmelerinin Faydalanacağı Destek Mekanizmaları	55
10.1 T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)	55
10.2 KOSGEB.....	56
10.3 Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı	56
10.4 IPARD Destekleri	57
10.5 Faiz İndirimli Tarımsal Krediler	57
10.6 Birim Bazlı Tarımsal Destekler	59
10.7 Özel Ağaçlandırma Desteği	59
11. Kaynakça	62

Şekiller Tablosu

Resim 1 Tohumunda Kestane	1
Resim 2 Kestane Meyvesi	6
Resim 3 Kestane Meyvesi(Dikeninde)	6
Resim 4 Kestanenin Sırıkla Hasat Edilmesi	7
Resim 5 Kebap Kestane	8
Resim 6 Kestane Şekeri	10
Resim 7 Taze Dikeninden Soyulmuş Kestane	11
Resim 8 Kestaneden Üretilmiş Likörler(Mert, 2012)	12
Resim 9 Kestane Unu Kullanılarak Elde Edilen Mısır Gevrekleri(Mert,2012)	12
Resim 10 2005 yılında ilk defa Kafkas'ın Kestaneyi Çerez Olarak İşlemesi	12
Resim 11 Kestane Unu Kullanılarak Yapılan Hamur Mamulleri(Mert, 2012)	12
Resim 12 Tarım ve Ekonomik Görünüm	13
Resim 13 Kestane Şekeri ve Dikeni	39
Resim 14 Aydın İli Kestane Üretim Alanları	45
Resim 15 Aydın İlçeleri Kestane Üretimi Yoğunlukları	45
Resim 16 Eğrikavak Köyü Yaylası Umurlu / Aydın (Kestane Ağaçları)	48
Resim 17 Aydın Yöresine Özgü çeşitler(A: Işıklar Kestanesi, B: Sariaşı Kestanesi)	50
Tablo 1. Türkiye'nin 12 Mart 2012 Tarihi İtibari İle Kredi Derecelendirme Kuruluşları Notları	14
Tablo 2 Güney Kore Kestane İthalatı Yapılan Ülkeler	27
Tablo 3 Ülkelerin Yıllık Ortalama Dış Ticaret Miktarları (ton)	29
Tablo 4 Bölgelere Göre Kestane Üretim Miktarları	36
Tablo 5 2006-2011 Yılları Toplam Türkiye Kestane İhracatı	40
Tablo 6 2006-2011 Yılları Toplam Aydın Kestane İhracatı	42

Grafik 1 Yıllar İtibari ile Çin Kestane Üretim Miktarı (Ton Değerindedir) (FAO,2012)	15
Grafik 2 Çin Harici Ülkelerin Kestane Üretim Miktarları(FAO, 2012)	17
Grafik 3 İtalya Kestane Üretimi(Ton)(FAO)	17
Grafik 4 İtalya Kestane İthalatı Ülke Dağılımları	18
Grafik 5 İtalya Kestane İhracatı Ülke Dağılımları	20
Grafik 6 Fransa Kestane Üretimi(Ton)(FAO)	21
Grafik 7 İspanya Kestane Üretimi(Ton)(FAO)	22
Grafik 8 Fransa Kestane İthalatı Ülke Dağılımları	23
Grafik 9 Fransa Kestane İhracatı Ülke Dağılımları	24
Grafik 10 Kestane İthalatı Yapan Ülkelerin \$/Ton Değer Sıralamaları.....	26
Grafik 11 Güney Kore Kestane Üretimi (Ton, FAO)	28
Grafik 12 Kestane İthalatı Yapan İlk 5 Ülke ve Toplam İthalat Değerleri.....	30
Grafik 13 Kestane İhracatı Yapan İlk 5 Ülke ve Toplam İhracat miktarları	31
Grafik 14 Kestane İhracatı Yapan Ülkelerin \$/Ton Değer Sıralamaları	33
Grafik 15 Türkiye’de Yıllara Göre Kestane Üretimi	34
Grafik 16 Türkiye’de Kestane Üretimi Ağaç Başına Verimlilik	35
Grafik 17 Türkiye ve Aydın Kestane Üretim Miktarları	36
Grafik 18 Türkiye’den Yapılan Kestane İhracatlarının Ülke Dağılımı	43
Grafik 19 Türkiye’den Kestane İhracatı Değerleri	44
Grafik 20 Aydın İlçeleri Kestane Üretim Miktarları	47
Grafik 21 Aydın İlçeleri Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Kestane İşletmeci Sayısı	47
Grafik 22 Aydın İlinden Yapılan Kestane İhracatlarının Ülke Dağılımı	49

1. Kestane Bitkisi

1.1 Kestane Bitkisi Yayılma Alanları

Kestaneler, Fagaceace(kayıngiller) familyasının Castanea cinsine mensupturlar. Kestanelerin doğal yayılma alanları, özellikle Kuzey Yarım Küre'nin ılıman bölgeleri olan Çin, Kore, Japonya, Türkiye, Güney Avrupa ve Kuzey Amerika ile birlikte Bolivya'dır.

1.2 Kestane Bitkisinin Tarihi ve Yetiştirme Koşulları

Eski Yunanlı ve Romalı Yazarlara göre kestane, M.Ö. 5. Yüzyılda Anadolu'dan Yunanistan'a, buradan da Güney İtalya ve İspanya'ya götürülmüştür. Bazı yazarlar ise, kestanenin ilk yayılış merkezinin Anadolu'da Kastanis (Kastamonu) şehri dolayısı olduğu, adını da buradan aldığı kanısındadırlar. Önemli olan türleri; Amerikan kestaneleri, Çin kestaneleri, Japon kestaneleri ve Avrupa kestaneleridir. Ülkemiz kestanelerinin de içinde bulunduğu grup olan Avrupa kestanelerinin "Castanea Sativa Mill", çok değişik formları bulunmaktadır (Kestane Kitabı, 2012).

Kestane, uzun ömürlü bir ağaç türü olarak 200 - 500 yıl kadar yaşayabilmekte, bazen de 1000 yıllık ağaçlara rastlanmaktadır.

Resim 2 Kestane Meyvesi

Resim 3 Kestane Meyvesi (Dikeninde)

Bu ağaçlar, 20-25 metreye kadar boylanabilen yüksek bir taç oluştururlar. Gövdenin dallanma şekli botanik olarak simpodial dallanma göstermektedir. Bu dallanma şeklinde yan dallar meydana geldikten sonra ana eksen büyümesini durdurmakta, yan dallardan birkaçı gelişerek ana eksenin yerini almakta ve zengin bir dallanma şekli görülmektedir.

Meyvelerin dışı, dikenli bir kapsül içinde 2-3 adet tohumdan meydana gelir ve bu tohumlara kestane denir. Kestane (tohumu), parlak kahverengimsi bir kabuğa sahiptir, üzeri tüylüdür, kabuğun içindeki etli kısım beyaz ya da sarımsı renkte ve yumuşaktır.

Kestaneler, deniz seviyesinden itibaren genel olarak 700-800 metre yüksekliklere kadar yetişebilse de, bu durum çeşitli ekolojilere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; Anadolu'da 1390 metre, İspanya'da 1625 metre, Kafkaslarda 1800 metreye kadar yükselen arazilerde kestane yetişebilmektedir.

1.3 Kaliteli Kestane Nasıl Olur?

İyi bir kestane çeşidinde verimlilik, meyve iriliği, kabuğun rengi, parlaklığı, kalınlığı, sertliği, iç rengi, tohum zarının soyulabilir olup tohumun içine fazla girmemesi, tadının iyi olması, hastalık ve zararlılara dayanıklı olması yanında erkencilik, kolay hasat edilebilmesi ve işleme tekniğine uygun olması gibi özellikler aranır (Soylu, 2004).

1.4 Kestane Nasıl Çoğaltılır?

Kestane çoğaltımında, çeşitlerin niteliklerini aynen koruyarak çoğaltılabilmeleri için; daldırma, çeliklerin köklendirilmesi v.b. yöntemlerden de yararlanılmakla birlikte, en çok uygulanan ve güvenilir yöntem aşılamaştır.

1.5 Kestane Hasatı Yılın Hangi Döneminde Yapılır?

Kestanelerde hasat, genel olarak Eylül ayı başlarından Ekim ayı ortalarına kadar devam etmektedir. Hasat zamanı, çeşit ve tiplere göre değişim göstermektedir. Aynı çeşit veya tipin hasat zamanı iklim koşullarına göre değişebilmektedir. Ancak, çiçeklenme zamanından hasata kadar geçen gün sayısı, her çeşit ve tip için belirlidir ve çok fazla değişim göstermemektedir.

Kestane meyvesinin hasat zamanının geldiğini şu şekilde anlayabiliriz; dikenli yumaklar hafifçe açılır ve içinde doğal rengini almış meyveler görünmeye başlar.

Ancak meyvelerin olgunlaşma süreleri aynı olmayıp, çeşitlere göre olgunlaşma süreleri farklılık gösterebilmektedir. Kestanelerde hasat, yere düşen meyvelerin toplanması şeklinde yapılacaksa, meyveler gün ışığında bekletilmeden gün aşırı olarak toplanmalıdır. Çünkü gün ışığında bekletilen meyvelerde renk ve parlaklığın kaybolması çabuklaşmakta ve meyveler normal nemlerini kaybetmektedirler. Birçok yörede hasat, ağaçların sırkılarla çırpılması şeklinde yapılmaktadır. Ağaçlarda çırpma şeklinde yapılan hasatın dal kırılması, yaprak dökülmesi v.b. zararları bulunmaktadır. Hasat edilen meyveler şekil, renk, sağlamlık ve boylarına göre sınıflandırılır (Soylu, 2004).

Resim 4 Kestanenin Sırkıla Hasat Edilmesi

Resim 5 Kestane Kebap

2. Kestane Meyvesi

2.1 Kestane Neden Önemlidir ?

Kestane ağaçları, güzellik, barınak ve yakacak için dünyada 4000 yıldan beri kullanılmaktadır. Kestane ağacı genellikle yüksek, serin ve yağışı bol bölgelerde yetiştirilmektedir. Veriminin yüksek olması, yeme için hazırlığının basit olması ve ekonomik gelir sağlaması, insanları kestane yetiştirmeye sevk etmiştir. Gün geçtikçe kestaneye olan ilginin artmasının nedeni, kestanenin tamamen doğal ortamında yetişmesi, düşük yağ oranı ve zengin besin içeriği ile güvenle tüketilen lezzetli bir meyve olması olarak söylenebilir.

Türkiye’de Karadeniz, Ege, Marmara ve Akdeniz bölgelerinde doğal olarak yetişen ve Haziran - Temmuz ayları dolaylarında çiçeklenme dönemine giren kestane ağaçları özünden elde edilen kestane balının farenjit, astım ve kansızlık gibi durumlarda antiseptik özelliği bulunmaktadır (Arıcılık Araştırma Enstitüsü, 2010).

2.2 Kestane Meyvesinin İçerdiği Değerler Nelerdir?

Sert kabuklu meyvelerde genellikle yağ oranı yüksek olduğu halde kestanede karbohidratlar daha fazladır. Kestane meyvesinde normal koşullarda %40-45 su, %3-6 protein, %3-5 yağ, %40-45 karbohidrat, %1,3 kül bulunmaktadır. Kestane eski zamanlardan beri insan beslenmesinde karbohidrat kaynağı olmuştur. Ayrıca kestanede C ve A vitaminlerinin de olduğu kaydedilmektedir.

Kestanelerin kimyasal bileşimi genel olarak diğer sert kabuklu meyvelere göre daha uygundur. Çoğu sert kabuklu meyvelerde yağ miktarı ezme gücü yaratır ve ekşime sebebi olarak gösterilir. Diğer taraftan kestanelerin yağ oranı düşük kültür çeşitleri, kızartma ve haşlama ile kolaylıkla hazmedilebilir. Bu nedenle birçok rejim reçetelerinde kestane bulunmaktadır (ÖZKARAKAŞ).

3. Kestanenin Ekonomik Değeri

Resim 6 Kestane Şekeri

2010 yılı T   K verilerine göre ülkemizde kestane meyvesi üretimi yıllık 60 bin tona, yurt içi hasılası toplamda 240 milyon TL'ye ulaşmaktadır. Aydın ili meyve sektörü içerisinde %8 oranındaki payıyla 80 milyon TL hasılatı sahip olan kestane meyvesi, incir ve zeytin hasılatından sonra     nc   sırada yer almaktadır.

Son 5 yıl içerisinde ülkemizde fiyatı sürekli artış gösteren kestanenin bu artış trendi, tüketim alışkanlıklarımızda daha yaygın bir şekilde yer almaya başlamasından ve buna bağlı talep artışından kaynaklanmaktadır.

İşlenmiş   r  n yelpazesi henüz az sayıda olan kestanenin önümüzdeki yıllarda katma değerinin artırılmasına yönelik gıda sanayinde yatırım potansiyeli yüksek gözükmektedir.

3.1 Kestane Taze Tüketimi

Türkiye’de kestane tüketimi genel olarak haşlama ve kebab olmak üzere taze tüketim olarak gerçekleştirilmektedir. Özellikle Orta Doğu mutfağında pilavlarda kullanılan kestane, bu kültürün yaygın olduğu Adana, Hatay bölgesinde taze olarak kebab ve haşlama olarak tüketilmektedir. Yalova civarındaki erken çeşitlerden olan Karamehmet, İstanbul piyasasında eğlence merkezlerinin yoğun olduğu bölgelerde kebab olarak satışa sunulmaktadır.

3.2 Kestane Sanayi

Ülkemizde kestane işleme yöntemlerinden en yaygın olanı “kestane şekerciliği” dir. Kestane şekerciliğinde meyveler; şeker şurubu içerisinde saklanarak işlendiği gibi şeker veya çikolata ile kaplanarak da işlenmektedir. Kestane şekerciliği dışında, kestanenin konserve olarak değerlendirilmesi özellikle Fransa’da yaygındır. Bu değerlendirme şeklinde meyveler doğal şekil ve niteliklerini korurlar. Fransa’da bu işleme şeklinde Marrone grubu kestaneler kullanılır. Yine Fransa’da kestane kremi veya püresi olarak değerlendirilen kestane, Fransa’daki tüketim kültürü içerisinde yer alan bir üründür. Daha çok reçel sanayi adı verilen bu değerlendirme şeklinde de, Marrone grubu ve diğer kestanelerin taze tüketimde kullanılamayan çıkma mallarından yararlanılmaktadır. Ayrıca, ülkemizde özellikle son yıllarda kestaneli dondurmalar ve pastalar da gıda sektöründe yaygın olarak yerini almaktadır.

Kestanenin yaygın işleme türü olarak kestane şekerciliği özellikle Bursa ilinde ön plana çıkmaktadır. Kestane şekeri ile özdeşleşmiş bir il haline gelen Bursa’da kestane kültürünün oluşmasında; Osmanlı döneminden beri süregeleninin, halkın kestane şekerini evlerde kendi tüketimleri için yapmasının, Bursa’nın 1980'lere kadar Kastamonu, Sinop ve Kütahya'dan sonra 4. sırada kestane üreten bölge olmasının ve 2000'li yıllara kadar Bursa kestanelerinin iriliklerinin kestane şekeri için en uygun nitelikte olmasının payı yüksektir.

Resim 7 Taze Dikeninden Soyulmuş Kestane

Bursa'da üreticilerin Osmanlı döneminde Arap Ülkeleri'ne kestane ihracatı yaptıkları, kestaneyi bir zenginlik sembolü olarak algılayarak düğünlerde gelen misafirlerin boyunlarına bir dizi olarak astıkları ve asılan kestane miktarının zenginliğin bir işareti olduğu bilinmektedir. Kestane şekeri alanında, ilk kez kestane şekeri üretimini ticari amaçlı Bursa'da kendi imalathanesinde yapmaya başlayan ve şu an kestane ürünlerini 150 farklı türde işleyen Kafkas firması önde gelmektedir.

Resim 8 Kestaneden Üretilmiş Likörler (Mert,2012)

Resim 10 2005 Yılında ilk defa Kafkas'ın Kestaneyi Çerez Olarak İşlemesi

Resim 9 Kestane Unu Kullanılarak Elde Edilen Mısır Gevrekleri(Mert,2012)

Resim 11 Kestane Unu Kullanılarak Yapılan Hamur Mamülleri (Mert,2012)

3.3 Kestane Ağacı Kerestesi

Kestane kerestesi dayanıklılık ve dekoratif özelliklerinden dolayı meşe ağacı odununa benzer. Mobilya üretiminde masif ve kaplama olarak değerlendirilmektedir. Çatı, yol parkesi ve özellikle fıçı yapımında çok elverişlidir. Genç dalları; alet sapı, çember, kafes veya herak olarak kullanılır. Birçok yapı işinin dışında özellikle su altında çok iyi bir dayanıma sahip olmasıyla da tekne imalatında kullanılmaktadır. Yakıt olarak kestane ağacı uygun değildir. Çünkü patlar ve kıvılcım çıkarır. Kestane ağacı gövde kabuğunda %7 oranında tanen vardır. Dünya tanen üretiminde en önemli hammaddeyi meydana getirir.

4. Dünya ve Türkiye'de Tarım Sektörü

Tarım sektörünün 2050 yılı dünya ekonomisi tahminlerinde çok önemli bir pozisyonda olacağı öngörülmektedir. Vazgeçilemeyecek tek sektörün Gıda Sektörü olduğu üzerine uzmanlar hemfikirdirler. Dünya ekonomilerine gelecekte yön verecek en önemli soru; “dünyayı nasıl besleyeceğiz?” sorusu olacaktır. 2050 yılı gelecek senaryolarına göre dünya nüfusu 9 milyar, gıda tüketimi 12 milyarlık bir seviyede olacaktır. Bu, tarımsal ürünlerin fiyatlarını arttırıcı etki yapacaktır. ABD araştırma enstitüsü FABRI tahminine göre 2020'ye kadar tarım ürünleri fiyatları %10 artış gösterecektir (Rekolte İki Aylık Sektörel Kuru Gıda Dergisi, 2010). Özellikle Türkiye, tarım sektöründe iklim çeşitliliği, coğrafik, genetik çeşitlilik, ekolojik durum, insan kaynakları, tarım sektörü bilgi birikimi gibi parametreler bakımından gelişmeye açık bir ülkedir. Türkiye'de yaklaşık 27 milyon hektarlık tarıma uygun arazi içerisinde çok çeşitli tarım ürünleri yetiştirilmektedir.

Resim 12 Tarım ve Ekonomik Görünüm

Dünya'da bulunan 13.000 bitki türünün 12.000'inin Türkiye'de yetişebildiği ve bunlardan 3.000 tanesinin endemik bitki türü olduğu bilinmektedir. Ayrıca Türkiye, dünyada ticareti yapılan 150 bitkisel ürünün 120 tanesini pazarlayabilmektedir (Türk Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu, 2011).

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü(OECD) ile Gıda ve Tarım Örgütü(FAO) işbirliğinde hazırlanan 2011-2020 Tarım Sektörü Görünümü Raporu'na göre 2020 yılında tarım ürünleri fiyatları daha önceki yıllardan daha fazla artış gösterecektir.

Tüm bu veriler değerlendirildiğinde besin değeri yüksek olan kestane'nin önümüzdeki 50 yıl içerisinde daha fazla tüketileceği ve talebe bağlı fiyat artışlarının görüleceği öngörülmektedir. Türkiye, kestane meyvesi üretiminde önemli paya sahip ülkelerdendir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun(TÜİK) 2010 yılı verilerine göre Türkiye'de toplam meyve veren ve vermeyen kestane ağaç sayısı 2.313.995 adet, toplam üretim 59.171 ton, çiftçi eline geçen ortalama kilogram fiyatı 4,06 TL olup, üretimin değeri 240.234.260 TL'dir.

5. Türkiye'de Yatırım Ortamı

Tablo 1. Türkiye'nin 12 Mart 2012 Tarihi İtibari İle Kredi Derecelendirme Kuruluşları Notları

	Türkiye
Standard and Poors Corporation	BB
FITCH Investors Service	BB (+)
Moody's Investors Service	Ba1

Türkiye Dünya'nın 16., Avrupa'nın en büyük 6.ekonomisine sahip bir ülkedir. Financial Times gazetesi, Renaissance Capital'in Standard & Poor's'un kredi notlarına dayanarak yaptığı ülkelerin kredi notları değerlendirmesi içerikli yayınında; son yıllarda Avrupa'da kredi derecelendirme kuruluşlarının not haritasının değiştiği; Fransa, Yunanistan, İtalya, Portekiz gibi ülkelerin puanlarında gerileme görülürken 2002 yılından bu yana Türkiye'nin kredi notunun tam 4 basamak arttığına dikkat çekti (bigpara, 2012). Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan 2011-2012 Global Rekabet Gücü Endeksi'ne göre Türkiye, 142 ülke arasında 59. sırada yer almaktadır. Türkiye'de tarım sektörü destek oranlarına bakıldığında, ülkede tarım alanındaki yatırımlara verilen desteğin maddi boyutu görülmektedir. Türkiye'nin tarım sektörü tahmini 2010 yılı destek tutarı 27.895 milyon TL'dir, bu rakam ABD'de 104.445 milyon dolar, AB ülkelerinde 104.463 milyon avrodur (OECD, 2012). Dünyanın 6. Büyük tarım ülkesi olan Türkiye, dünya tarımsal üretiminde 28 üründe, ihracatta ise 20 üründe ilk 5'te yer almaktadır (Tarım ve Ziraat Bilgi Bankası, 2011).

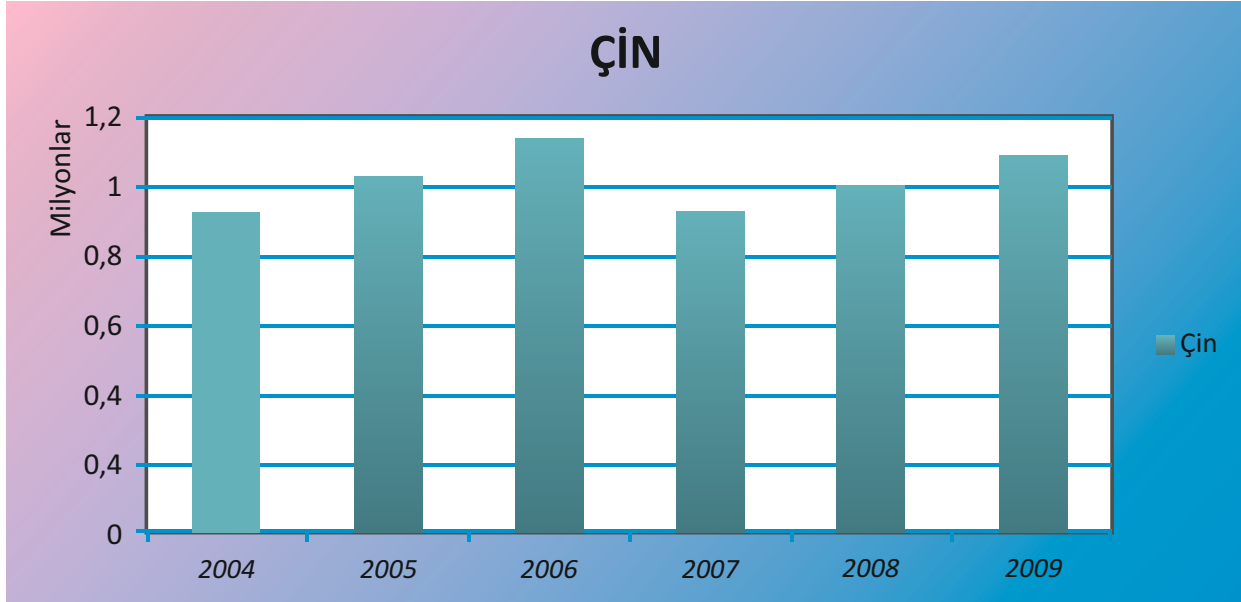
kestane

6. Kestane Üretimi Yapan Dünya Ülkeleri Sektörel Durum

Kestane, ılıman iklimin görüldüğü serin ve nemli bölgelerde yetişmektedir. Kuzey Yarım Küre’de Avrupa, Asya ve Amerika kıtaları ile Güney Yarım Küre’de Bolivya’da üretim alanları mevcuttur.

Kestane üretiminde önde gelen ilk yedi ülkeye bakıldığında bunlar sırasıyla Çin, Kore, Türkiye, Bolivya, İtalya, Japonya, Portekiz ülkeleridir. Bu ülkeler içerisinde hektar başına en verimli ülkenin Çin olduğu ve 1 hektardan yaklaşık tahmini 5 ton ürün aldığı, üretimi en çok olan yedi ülke içerisinde yer alan ancak kapama bahçeleri kurarak makineleşmeye geçemeyen Türkiye'nin verimlilik değerinin ortalamadan düşük olduğu görülmektedir.

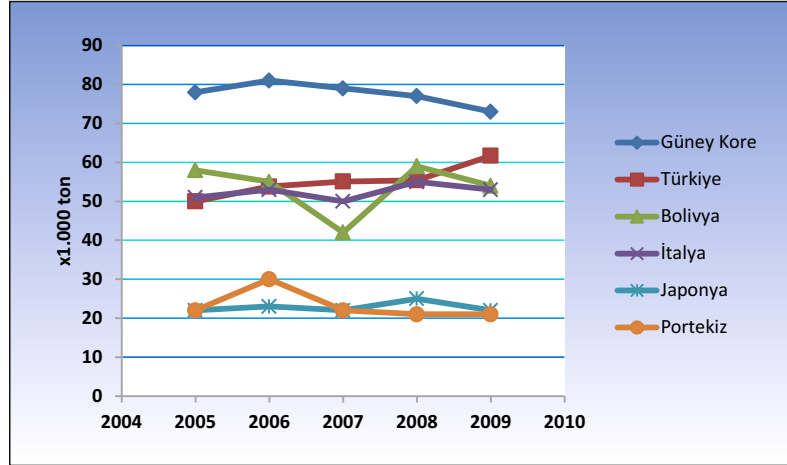
Grafik 1 Yıllar İtibari ile Çin Kestane Üretim Miktarı (Ton Değerindedir) (FAO,2012)

Grafik 2’de Çin harici dünya genelinde üretim yapan ülkeler gösterilmiştir. Çin 2009 yılı tahmini kestane üretim miktarı 1,08 milyon ton olup dünya üretim miktarının %77’sini elinde tutmaktadır. Dünya kestane üretiminde sırası ile Güney Kore, Türkiye ve Bolivya’nın %5, %4, %3’lük üretim payları bulunmaktadır (Fao,2012) .

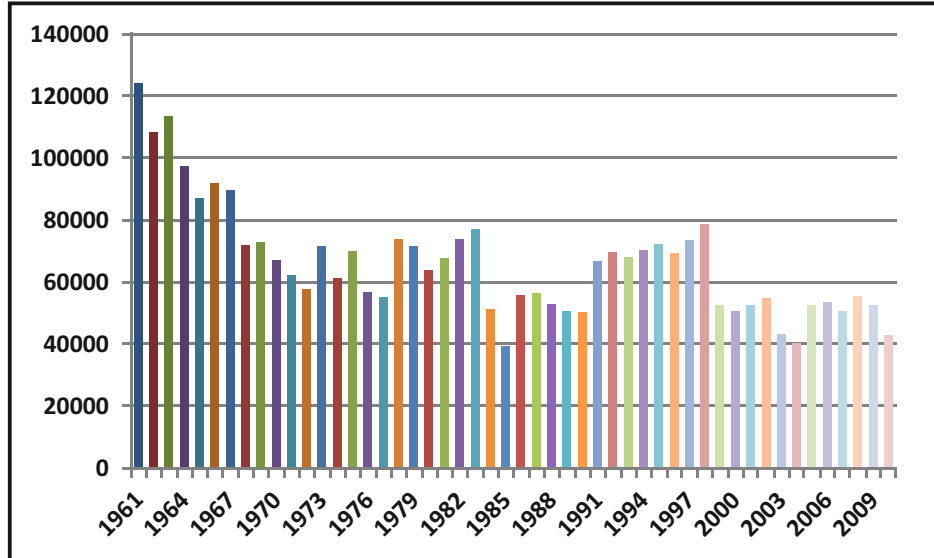

Grafik 2 Çin Harici Ülkelerin Kestane Üretim Miktarları (FAO, 2012)

6.1 İtalya

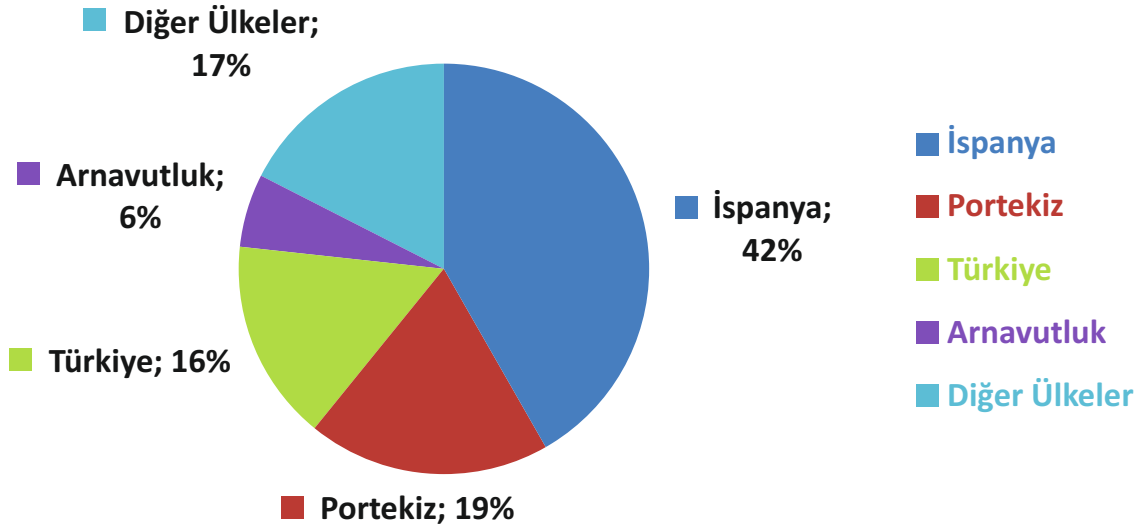
Grafik 3 İtalya Kestane Üretimi (Ton) (FAO)

İtalya'da, 800 bin hektarlık kestanelik alanda yaklaşık 150 bin hektarda meyve veren kestane ağaçları bulunmaktadır. FAO verilerine göre 2010 yılı kestane üretimi yıllık yaklaşık 55 bin ton civarındadır ve ortalama 60-65 milyon avro kestane üretimi geliri mevcuttur. Bu gelire kestane keresteciliğinden yılda 15-25 milyon avro arası eklendiği ve hatta resmi olmayan tali kaynaklar da incelendiğinde kestane gelirinin şarap, yiyecek festivalleri ile 165 milyon avroyu bulduğu tahmin edilmektedir. İtalya'da 2002-2006 yılları arasında 50 bin tondan 65 bin tona yükselen kestane üretimi, 2007 ve 2008 yıllarında düşüş göstermiştir. Düşüşün nedeni; iklimsel değişiklikler (çiçeklenme döneminde yağmur yapması ve kuru yaz sıcakları), kestane ağacı hastalığı, ağaçların maruz kaldığı genel sıkıntılardır. Günümüzde işlenmiş kestane alanlarının azalmakta olduğu ve 30 bin adet işletmenin işlediği 54 bin hektar arazinin bulunduğu görülmektedir. İtalya'da kestane üretim alanlarının yarısı Campania bölgesinde bulunmaktadır. Ülke genelinde Avrupa türü kestanelerde kaliteli tür olarak sınıflandırılan Marrone tipi kestane üretimi, toplam kestane üretiminin %12'sini oluşturmaktadır.

Grafik 4 İtalya Kestane İthalatı Ülke Dağılımları

2008-2010 İtalya Kestane Toplam İthalat Tutarının Ülke Dağılımı

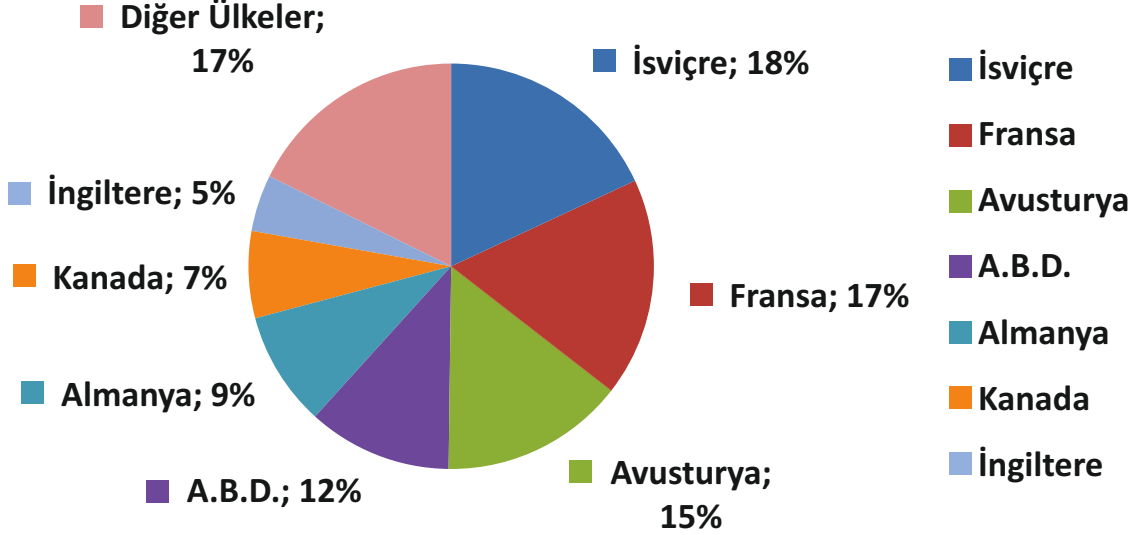

İtalya'da 2002 yılında, kestane kilogram fiyatı 2 avro iken, 2009 yılında kg fiyatı 2,8 avroya yükselmiştir. İtalyan kestanele-
rinin % 55'i genellikle, Fransa, İsviçre ve Avusturya'ya; %15'i Kuzey Amerika'ya ihraç edilmektedir. İtalya aynı zamanda 2010
yılında sırasıyla İspanya, Portekiz ve Türkiye'den ekonomik değeri 10 milyon avroyu bulan ithalat yapmıştır. 2010 yılında İtalya,
10 milyonluk ithalatının 1 milyonunu Türkiye'den gerçekleştirmiştir. İtalya'nın kestane ithalat pazarı gittikçe genişlemiştir.
İtalya'da ithal malların cari fiyatları oldukça düşüktür, ithal kestanenin kilosu 1,2 ile 1,7 avro arasında değişmektedir.

Grafik 5 İtalya Kestane İhracatı Ülke Dağılımları

2008-2010 İtalya Kestane Toplam İhracat Tutarının Ülke Dağılımı

İtalya’da kestane meyvesinin %70-75’lik kısmı taze olarak tüketilmekte ve yerel marketler ile dış pazar arasında dağılım göstermektedir. % 15-20’si endüstriyel olarak işlenmekte, % 5 ile 10 arası hayvan yemi olarak kullanılmakta veya çürüğe çıkartılmaktadır. Toptancılar kestane piyasasının ana ticaret kanalını elinde tutmaktadır. Direkt pazarlama, festivaller ve diğer faaliyetler, kestane üretiminin önemli dağıtım kanallarını oluşturmaktadır. Ülke tahminlerine göre İtalya kestane arzı zincirinin küresel değeri 140-165 milyon avrodur. Bu değer %30-%35’i uzun alt zinciri oluşturan çiftçiler, toptancılar, perakendeciler veya büyük ölçekli dağıtıcılardan, %15’i tüketiciye yapılan direkt satışlardan, %10’u şekerleme sanayinden, %25-30 arası ihracattan, %10-15 arası kerestecilik gibi yan faaliyetlerden oluşmaktadır (A.Castellini, 2009).

6.2 AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

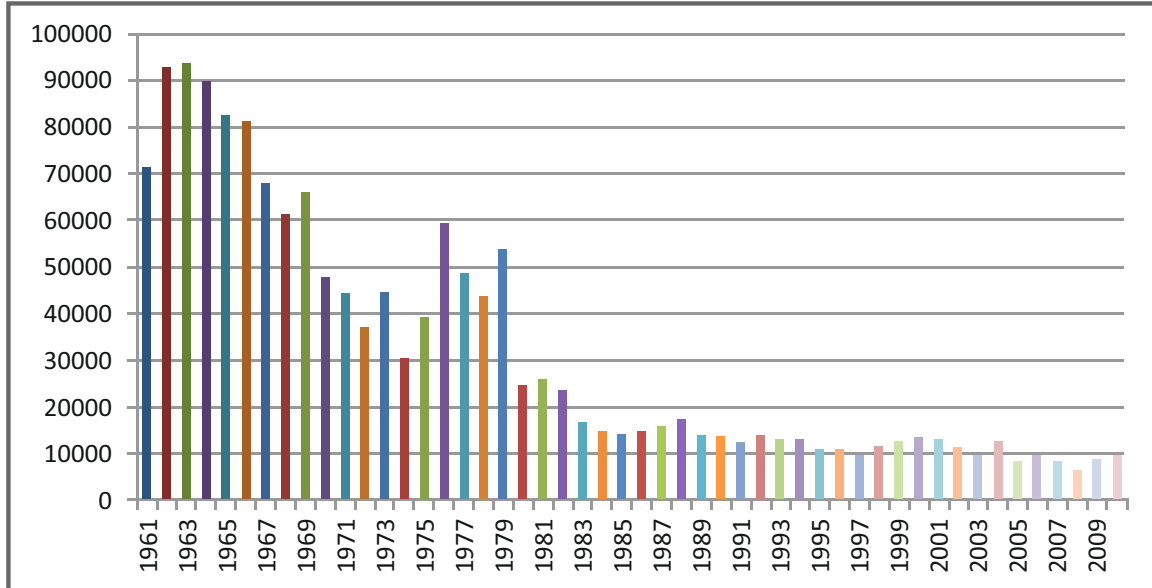
Amerika Birleşik Devletleri kestane üretimi dünya üretiminde %1'den az bir paya sahiptir. 2007 yılı Amerika Birleşik Devletleri genelinde 3.335 hektarlık kestane alanının 1.200 hektarı işlenmektedir (United States Department of Agriculture, 2009).

Çeşitli türleri içinde barındıran Kuzey Amerika meyvelik alanlarında dikilen kestane ağaçlarındaki kestane kanseri, endemik tür olan Amerika kestanesini(Castanea Dentata) bu bölgede yok etmiştir. Günümüzde Michigan'da Japon ve Avrupa kestanelerinin melezlenmesi sonucu oluşturulan, daha iri meyveleri olan Colossal tipi kestanenin üretimi yapılmaktadır. Michigan, şu an Asya ve Avrupa türü kestanelerini aynı alanda yetiştirebilen birkaç bölgeden biridir (D.W.Fulbright, 2009).

Amerika Birleşik Devletleri, 2010 yılında 12,7 milyon dolar tutarında 4.902 ton Avrupa türü kestaneyi kabuklu olarak ithal etmiştir. Amerika'ya kestane ihracatı yapan ilk üç ülke İtalya, Çin ve Güney Kore'dir. Ülkede kestane kg. fiyatları iriliklerine göre 3,3 ile 11 dolar arasında değişmektedir. Amerika kestane sanayisinde şu an emekleme aşamasındadır. Kestane üreticilerinin çoğu en fazla 10 yıllık tecrübeye sahip olup, ticari anlamda kestanenin üretilmesi yeni bir dönemdir (D. Guyer, 2009).

6.3 FRANSA

Grafik 6 Fransa Kestane Üretimi (Ton) (FAO)

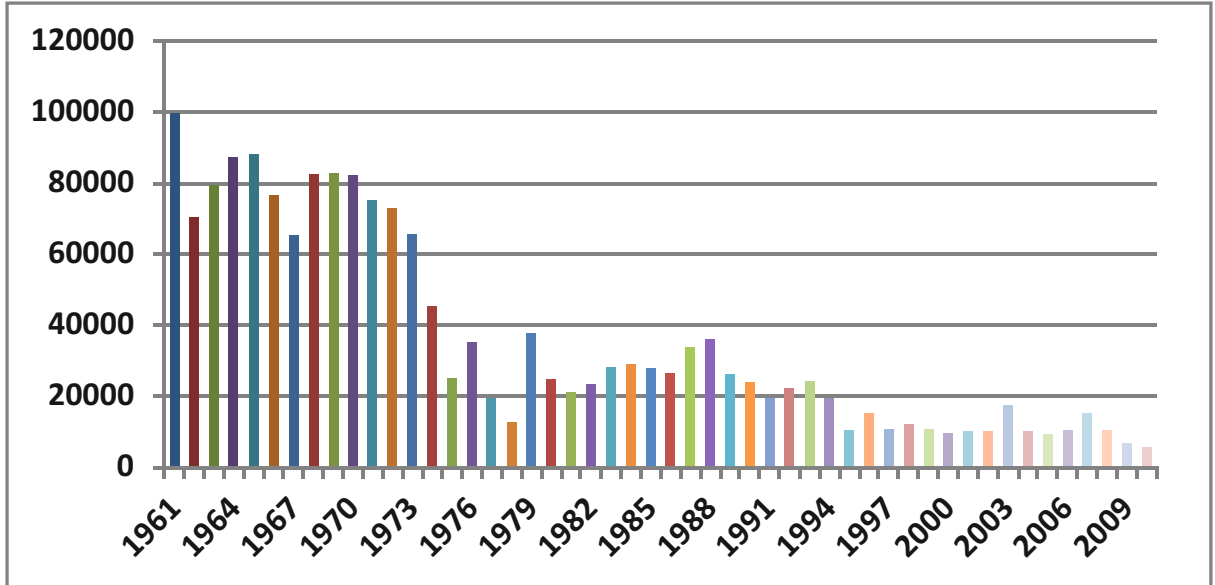
2010 yılı Fransa toplam kestane üretimi 9.536 tondur (FAO). Fransız kestane sanayinde şu an iki ana çeşit bulunmaktadır. Geleneksel türlerden Castanea Sativa türüne ait alt türler olan Comballe, Bouche Rouge, Montagne ve Sardonne'dir. Geleneksel türler, üretilen alanlara tamamen adapte olabilmekte ancak modern markete uyum oranı düşüktür. Tatları güzel olmasına rağmen meyveler bölmeli ve ağaçların hastalıklara karşı direnci düşüktür.

Castanea Sativa, C. Crenata ve Mollissima türlerinden melez olarak üretilen Bouche de Betizac, Marigolue türleri hastalıklara daha dirençli olup, bu türlerin erken olgunlaşma, ebat bakımından piyasaya uyumu yüksektir.

Fransa'da kestane yaygınlıkla kış aylarında özellikle Christmas (Noel) döneminde ve taze olarak (kebab, haşlama) tüketilmektedir. Erken olgunlaşan ve istenilen ebatlardaki kestaneler, ekonomik değeri en yüksek olanlardır. Fransa, başta İtalya, İspanya, Portekiz, Türkiye ve son yıllarda da Çin'den kestane ithali yapmaktadır. Fransa genellikle kestaneleri soyulmuş ve dondurulmuş olarak ithal etmektedir. Kestane şekeri için daha çok İtalya'dan ithalat yapılmaktadır (Hennion, 2009).

6.4 İSPANYA

Grafik 7 İspanya Kestane Üretimi (Ton) (FAO)

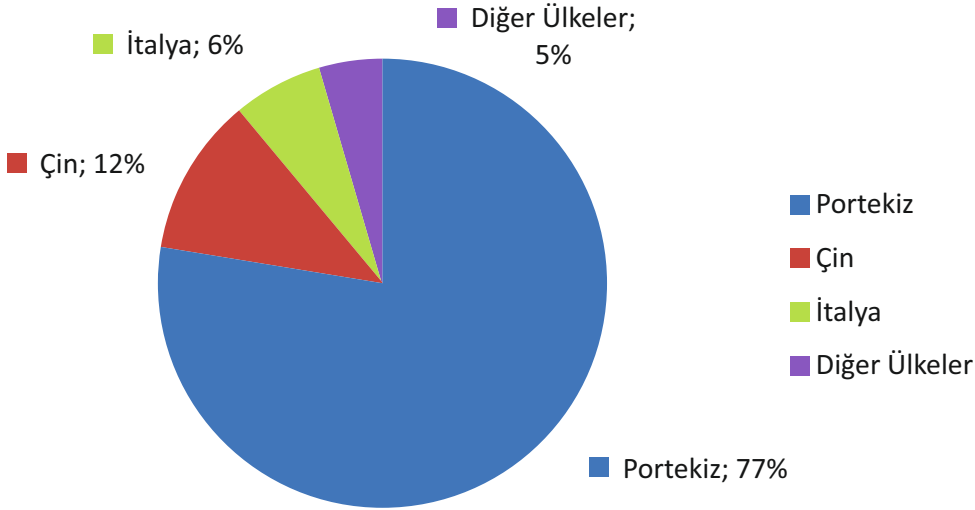

İspanya kestane yetiştiriciliğinde, meyvesinin yanında kerestesini de ticari olarak kullanmaktadır. 2006 yılı FAO verilerine göre meyve üretimi 20.000 ton olarak belirlenirken, bu rakam İspanya hükümeti tahminlerine göre 60.000 ton seviyelerine çıkabilmektedir.

2010 yılı kestane üretimi tahmini olarak FAO verilerine göre 5.100 tondur. Kestane, İspanya’da geleneksel olarak tüketilen bir meyve olmasına rağmen, hastalıklar yüzünden tüketim miktarı azalmıştır. Ancak, taze ürünün istikrarlı bir şekilde satıldığı kestane marketi ve endüstrisi, üretim miktarını arttırmak için üreticileri teşvik etmektedir (S.Pereira-Lorenzo, 2009).

Grafik 8 Fransa Kestane İthalatı Ülke Dağılımları

2008-2011 İspanya Kestane Toplam İthalat Tutarının Ülke Dağılımı

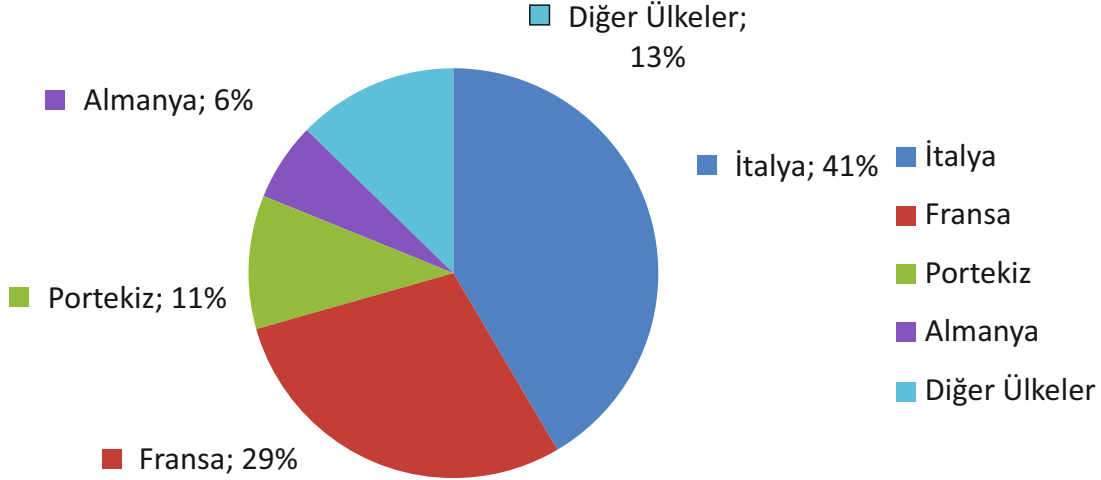

2008-2011 yılları arasında İspanya kestane ithalat rakamları incelendiğinde, yıllık ortalama 2.600 ton ithalat gerçekleştirilmiştir. İhracat rakamları incelendiğinde bu rakam ortalama 6.600 ton seviyesindedir. Bu yıllar arasında ithalat yapılan ülke sıralamasına bakıldığında %77’lik oran ile Portekiz ilk sırada yer alırken, Çin ve İtalya ithalatta ön planda olan diğer ülkelerdir.

Grafik 9 Fransa Kestane İhracatı Ülke Dağılımları

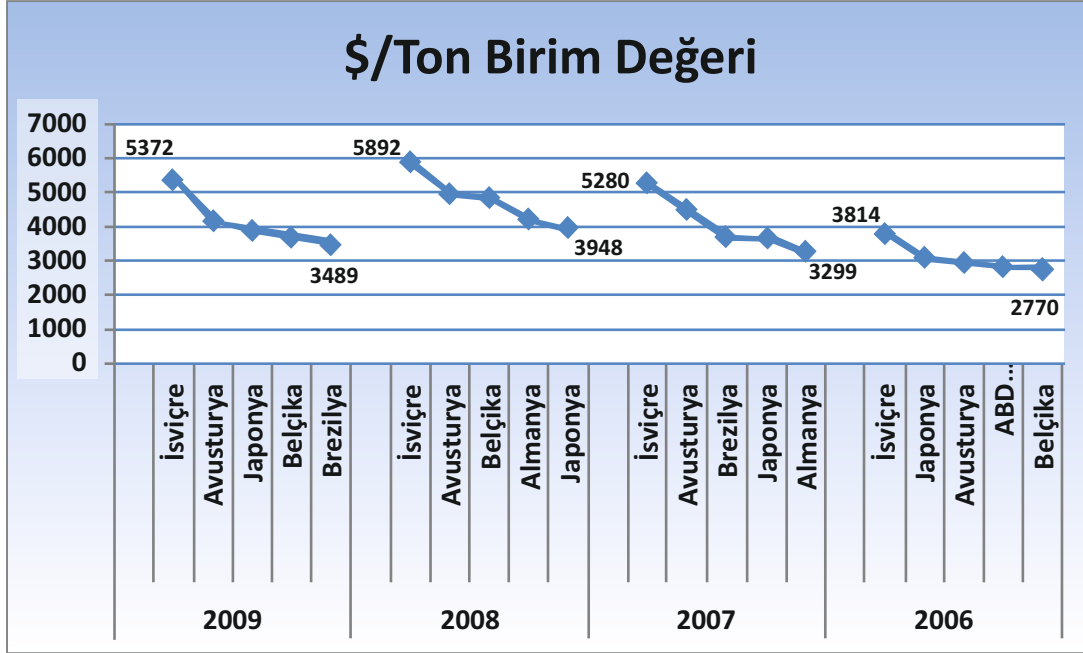
2008-2011 İspanya Kestane Toplam İhracat Tutarının Ülke Dağılımı

İspanya'nın kestane ihracatında ön planda olan ülkeler sırasıyla İtalya, Fransa, Portekiz ve Almanya şeklindedir (Madrid Ticaret Müşavirliği, 2012).

Kestane üretiminde önde gelen ülkelerden biri olmamız ve Türkiye'deki kestane üretim miktarının üçte birinin Aydın ilinden karşılanıyor olması göz önünde bulundurulduğunda, dış pazar potansiyeli olan, Türkiye'den ithalat yapabilecek ülkeler Grafik 10'da belirtilmiştir. Tablodaki ülkeler yıllar itibarıyla ton başına en fazla ekonomik değeri arz eden şekilde sıralanmıştır. Bu tablodan İsviçre, Avusturya ve Japonya'nın ton başına en yüksek ekonomik değeri olan kestaneleri ithal ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca Türkiye ve İspanya'dan kestane ithalatı yapan İtalya'nın ton başına en yüksek ekonomik değeri veren İsviçre'ye en fazla miktarda ihracat yaptığı da görülmektedir.

Grafik 10 Kestane İthalatı Yapan Ülkelerin \$/Ton Değer Sıralamaları

(FAO, 2012)

6.5 GÜNEY KORE

Dünya kestane üretiminde ikinci sırada yer alan Güney Kore Cumhuriyeti'nde FAO 2010 yılı kestane üretim verilerine göre tahmini olarak 82.200 ton değerinde üretim gerçekleştirmiştir.

Güney Kore Cumhuriyeti'nde çok sevilen kestanenin 2011 yılı ithalat değeri yaklaşık 52 milyon dolardır. Güney Kore'nin en fazla kestane ithalatı yaptığı ülke 2011 yılında Myanmar olmuştur. 2010 yılı ithalat değerine bakıldığında Güney Kore'nin Myanmar ile gerçekleştirdiği ithalat değeri iki katından fazla artış göstermiştir.

Tablo 2 Güney Kore Kestane İthalatı Yapılan Ülkeler

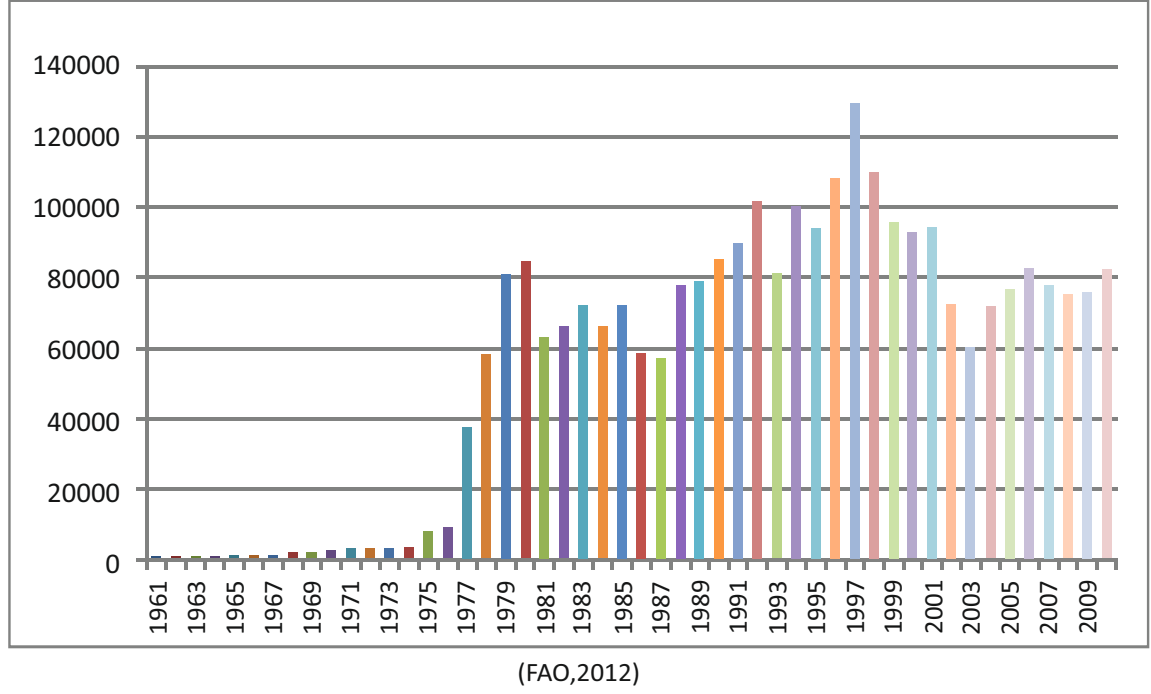
ULKE ADI	2010	2011
Myanmar	\$9.961	\$21.362
ABD	\$7.913	\$9.031
Çin	\$15	\$14.771
Vietnam	\$1.388	\$1.472
Japonya	\$725	\$590
Filipinler	\$401	\$501
Tayland	\$646	\$2
Endonezya	\$251	\$365
Paraguay	\$1	\$551
Diğer Ülkeler	\$17.808	\$3.118

(Seul Ticaret Müşavirliği, 2012)

Güney Kore'nin ithalat yaptığı ülkeler, değerine göre sırası ile 2011 yılında, Myanmar, Çin ve ABD'dir. FAO verilerine göre 2009 yılında Güney Kore 1.151 ton kestane ithalatı gerçekleştirmiştir. 2009 yılı FAO verilerine göre, Güney Kore'nin ihracat miktarı 12.300 ton olmakla birlikte toplam ekonomik değeri 27.517.000 \$'dır. Güney Kore'nin 2011 yılında gerçekleştirdiği toplam ihracat değeri 4.358.000 \$'dır. Güney Kore, başta Japonya olmak üzere Çin, ABD ve Tayvan'a ihracat yapmaktadır.

Güney Kore kestane üretim alanı 2010 yılında FAO tahminlerine göre 36.600 hektardır. 1960 yılı ile 2010 yılı üretim ve üretim yapılan alanlar incelendiğinde 1970'lerin ortası ile 1990 yıllarının sonları arasındaki zaman periyodunda hızlı bir yükselişin olduğu görülmektedir.

Grafik 11 Güney Kore Kestane Üretimi (Ton, FAO)

6.6 Ülkeler Bazında Kestane İhracat ve İthalat Değerleri

2005 - 2009 yılları arası FAO verilerine dayanarak oluşturulan Tablo 3'e göre, kestane piyasasında söz sahibi olan ülkeler listelenmiş ve bu ülkelerin birbirleriyle olan dış ticaret hacimleri karşılaştırılmıştır.

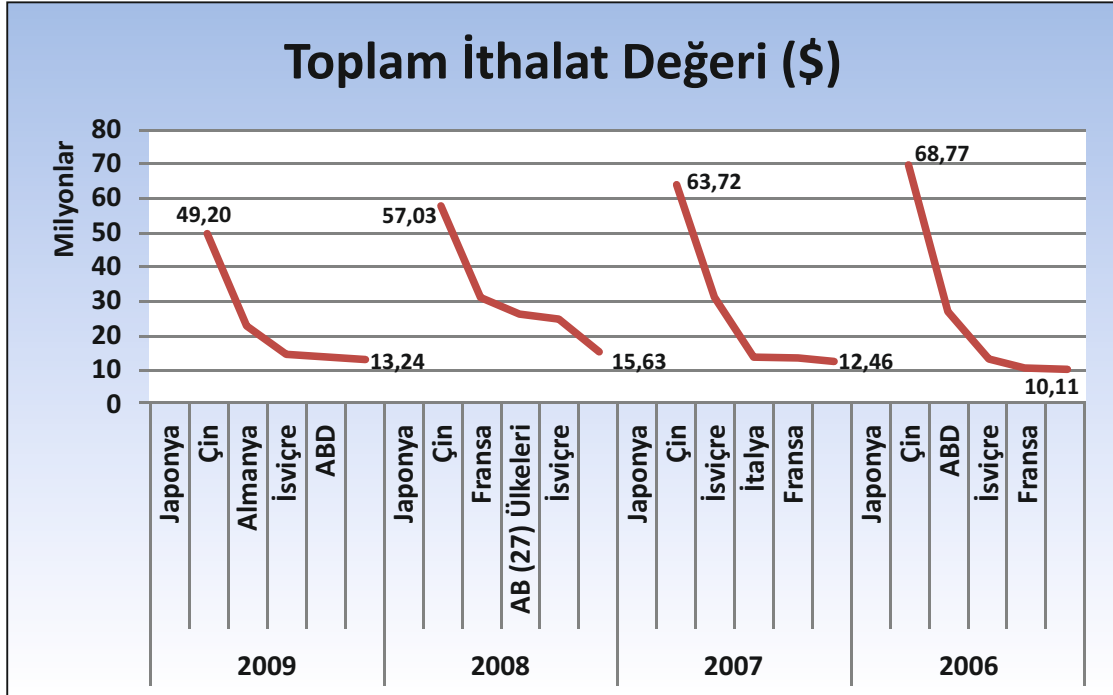
Tablo 3 Ülkelerin Yıllık Ortalama Dış Ticaret Miktarları (ton)

		İTHAL ÜLKELERİ											
İHRAÇ ÜLKELERİ	ÜLKELER	ABD	ALMANYA	ÇİN	FRANSA	HOLLANDA	G.KORE	İSPANYA	İSVİÇRE	İTALYA	JAPONYA	PORTEKİZ	TÜRKİYE
	ABD	-	0	1	2	0	0	0	0	76	0	0	0.0
	ALMANYA	0	-	0	18	11	0	24	151	4	0	5	0.0
	ÇİN	1.221	84	-	605	1.860	1.845	486	1	373	12.555	26	295.6
	FRANSA	31	1.165	1	-	53	0	82	155	133	6	24	0.0
	HOLLANDA	0	227	0	195	-	0	94	2	27	0	1	0.2
	G.KORE	718	0	1.031	22	0	-	0	0	4	2.748	0	0.0
	İSPANYA	23	146	0	2.434	76	0	-	3	1.933	0	907	0.0
	İSVİÇRE	1	18	0	2	0	0	0	-	20	0	4	0.0
	İTALYA	2.185	1.746	681	3.486	43	1	394	2.375	-	229	64	1.9
	JAPONYA	0	0	1.060	0	0	2	0	0	0	-	0	0.0
	PORTEKİZ	59	22	0	1.653	0	0	2.265	162	793	5	-	0.0
	TÜRKİYE	8	156	0	65	56	0	53	2	746	0	0	-

(FAO, 2012)

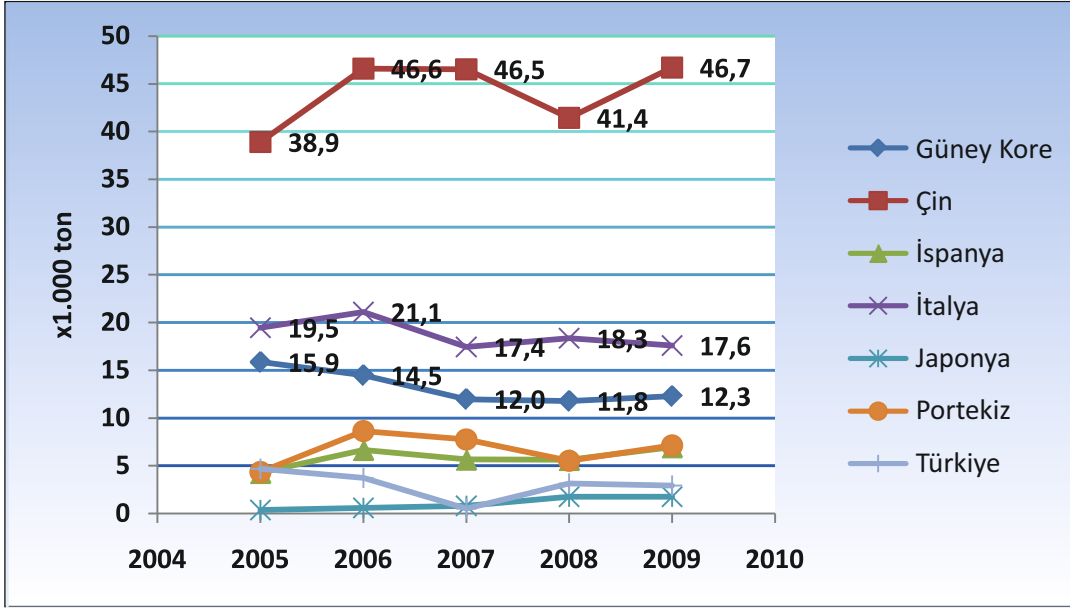
Bu tabloda ülkelerin 2005-2009 yılları arasındaki 5 yıllık süreçte gerçekleştirmiş oldukları kestane dış ticareti rakamları yer almaktadır. 5 yıllık rakamların yıllık ortalaması alınarak yıllık bazda dış ticaret durumu tabloda sunulmuştur. Kestane üretiminde Türkiye'nin 4. sırada yer almasına rağmen, dış ticaret rakamlarının düşük olması, ülkemizin bu potansiyelini iyi değerlendiremediğini göstermektedir. Örneğin Portekiz'in ihracat değerlerine bakıldığında, İspanya ve Fransa'ya gerçekleştirilmiş 3.900 ton kestane ihracat miktarına karşılık, Türkiye'nin bu ülkelere ihracatı sadece 118 tondur. Özellikle Türkiye kestanesi için İtalya haricinde dış ticaret potansiyeli görülen ülkeler ABD-Almanya-Fransa-İspanya-İsviçre'dir. Bu ülkelerin ithalat hacimleri yüksek olup, Türkiye için potansiyel pazar niteliği taşımaktadır. Tadı ekşi ve buruk olan Çin kestanelerinin tabloda da görüldüğü gibi Avrupa pazarında ciddi paya sahip olması ve Türkiye'nin bu pazarda potansiyeline rağmen çok geride kalması göze çarpmaktadır.

Grafik 12 Kestane İthalatı Yapan İlk 5 Ülke ve Toplam İthalat Değerleri

Dış ticaret potansiyeli bakımından en yüksek ithalat hacmine sahip ilk iki ülkenin sırasıyla Japonya ve Çin olduğu görülmektedir. Dünya genelinde toplam ithalat değeri olarak kestane ithalatı yapan ilk 5 ülke incelendiğinde, kestane üreticisi durumunda da olan Japonya ve Çin'in ilk iki sırada olduğu ve diğer üç ülkenin yıllar itibarı ile değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Çikolata işleme sanayinde oldukça gelişmiş olan İsviçre'nin de ilk 5 ülke içerisinde olduğu ancak sıralamada değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Özellikle Christmas (Noel) döneminde kestane tüketimi artan Fransa da, kestane ithalinde önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır.

Grafik 13 Kestane İhracatında Önde Gelen Ülkelerin İhracat Miktarları

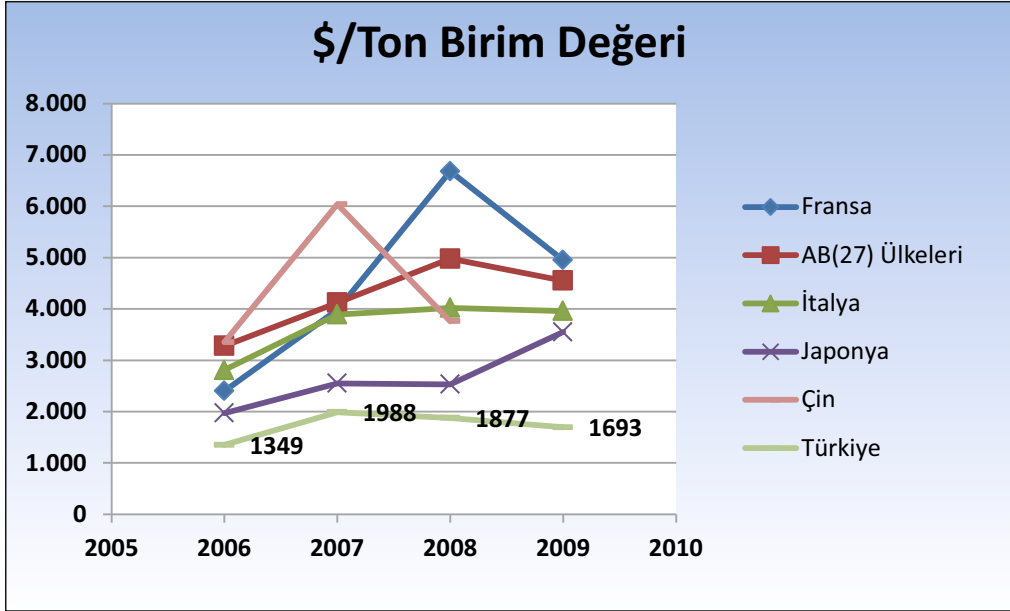

(FAO,2012)

Dünya genelinde kestane ihracatı yapan ülkeler incelendiğinde, kestane ithalatında ve üretiminde ilk sıralarda yer alan Çin'in, kestane ihracatında da açık arayla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Türkiye, dünya kestane üretiminde ilk sıralarda yer almasına rağmen ihracat sıralamasında ilk 6'ya girememiştir. Türkiye'nin ton bakımından ihraç değeri de sektörün öncü ülkelerinin gerisinde kaldığını göstermektedir.

Grafik 14 Kestane İhracatı Yapan Ülkelerin \$/Ton Değer Sıralamaları

(FAO, 2012)

7. Kestane Sanayinde Türkiye’de Yatırım

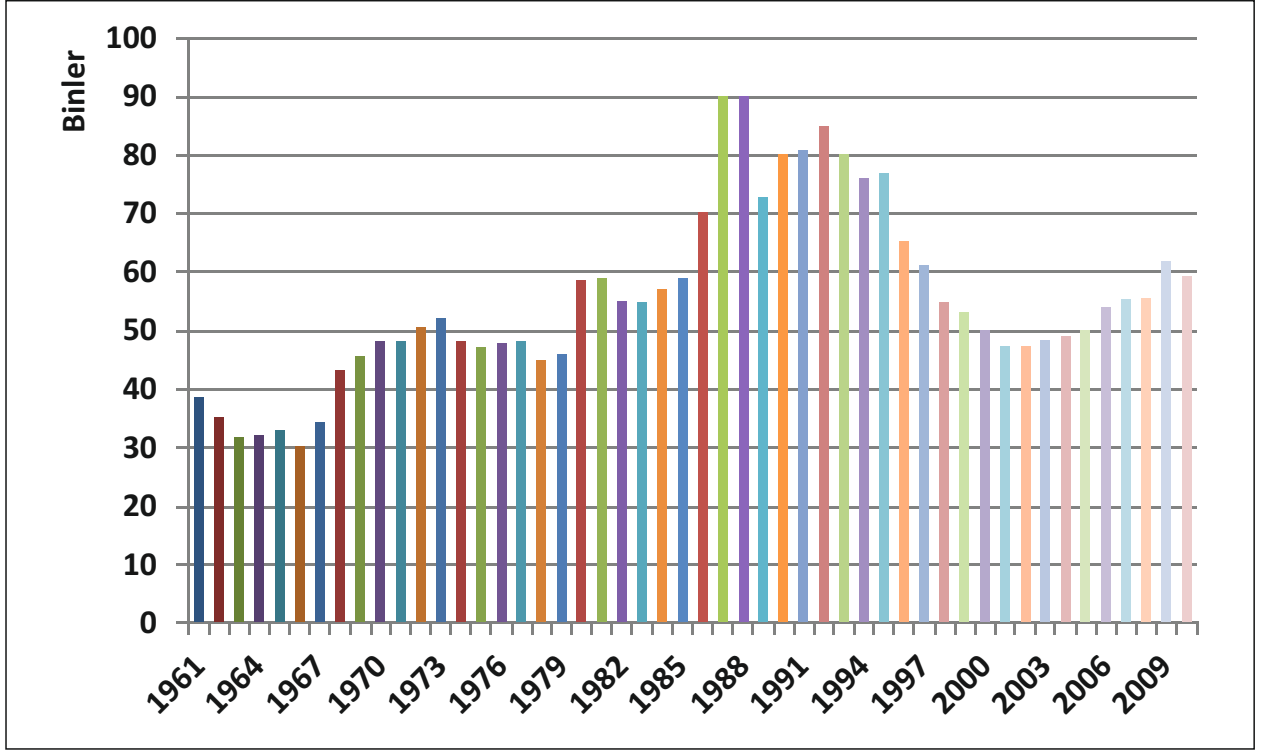
7.1 Türkiye’de Kestane Sanayii

Türkiye’de Kestane Yatırımını Tercih Etme Avantajları:

- ✓ 2012 yılı içerisinde Türkiye’de tarımsal desteklemelerin yaklaşık 7,2 milyar TL olması planlanmaktadır (Eker, 2011). Bu desteklemeler, kestane sanayisine yatırım yapacak girişimciler için önemli bir fırsattır.
- ✓ Gıda ve İçecek Sanayi, gıda güvenliği, katma değeri yüksek ürünler üretmesi, tüketici beklentilerine cevap vermesi ve sağlıklı nesillerin yetişmesi açısından üretim değeri, istihdama sağladığı katkı, ihracatı ve dış ticareti karşılama oranı ile Türkiye’nin en büyük 4 sektöründen biridir (Türk Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu, 2011).
- ✓ Ekonomik gelişme için bilgi yoğun ve katma değeri yüksek ürünlerin oluşturulması, Türkiye Cumhuriyeti ulusal ekonomi politikaları arasındadır.

- ✓ Organize Sanayi Bölgelerinde yatırıma uygun alanlar bulunmakta ve burada yatırım yapacak kuruluşlara arazi indirimi sağlanmaktadır.
- ✓ Kaliteli kestane çeşitlerinin ülkemizde yetişiyor olması, bu alanda yatırım yapacaklara önemli bir avantaj sağlamaktadır.
- ✓ Ülkemiz kestane üretiminde dünyada üçüncü sırada yer almaktadır.

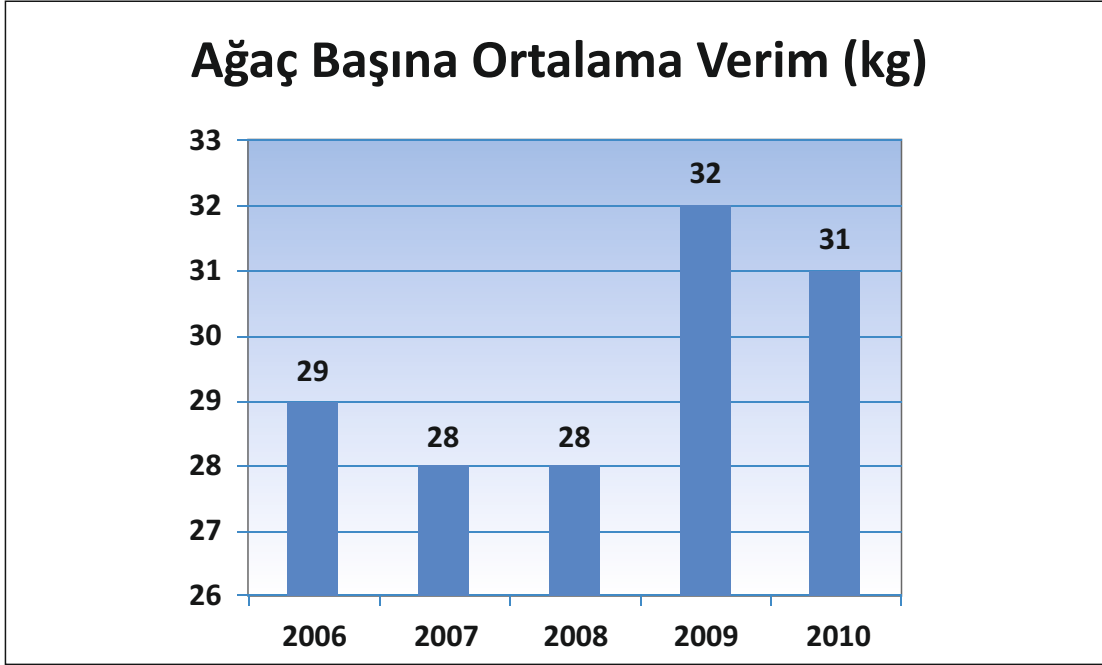
Grafik 15 Türkiye’de Yıllara Göre Kestane Üretimi

(FAO,2012)

Türkiye, dünyada sert kabuklu yemiş üreten en eski üretim merkezlerinden biridir. Grafik 14 incelendiğinde, Türkiye’de kestane üretiminin 1960’tan günümüze kadar dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir.

Grafik 16 Türkiye’de Kestane Üretimi Ağaç Başına Verimlilik

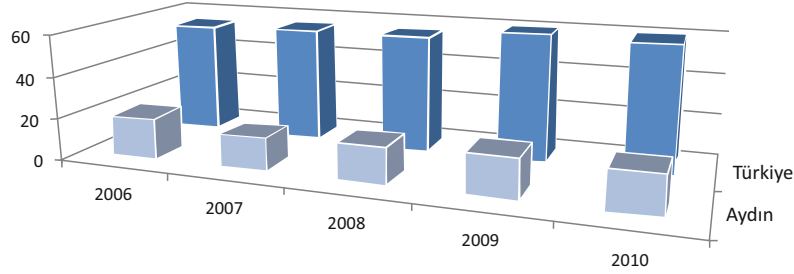

(TÜİK,2012)

2006-2010 yılları ağaç başına ortalama verimlerde artış görülmektedir. Bu verim artış ve azalışlarının nedeni iklimsel etkiler, dal kanseri ve mürekkep hastalığı olarak sıralanabilir.

Grafik 17 Türkiye ve Aydın Kestane Üretim Miktarları

2006-2010 Türkiye ve Aydın Kestane Üretim Miktarları (ton)

	2006	2007	2008	2009	2010
Aydın	19.850	15.323	17.331	19.053	18.605
Türkiye	53.814	55.100	55.395	61.697	59.171

Türkiye’de kestane üretimi Karadeniz, Marmara ve Ege bölgelerinde yapılmaktadır. 2010 yılı Türkiye toplam kestane üretim rakamı olan 59.171 ton’un, 18.605 tonunu Aydın ili tek başına oluşturmaktadır.

Tablo 4 Bölgelere Göre Kestane Üretim Miktarları

Bölge ve İller	1991	1995	2000	2008	2009	2010
Ege Bölgesi	(Ton değerindedir)					
Aydın	36.010	36.278	16.759	17.331	19.053	18.605
İzmir	8.048	8.645	8.509	8.691	9.194	8.659
Kütahya	3.377	1.927	1.768	2.608	2.770	2.374
Balıkesir	2.374	2.160	2.456	1.435	1.449	1.449
Manisa	1.580	1.785	1.936	2.176	2.048	2.050
Çanakkale	526	566	605	861	858	710

Marmara Bölgesi						
Bursa	2.992	2.083	1.241	1.238	1.572	1.455
Sakarya	1.568	1.390	902	590	450	78
Kocaeli	817	978	444	279	264	275
İstanbul	486	42	35	50	75	50

Karadeniz Bölgesi						
Kastamonu	9.474	8.246	4.191	4.589	9.528	9.225
Sinop	5.920	5.259	3.795	5.301	4.461	4.504
Zonguldak	4.646	2.262	1.885	1.372	1.426	1.407
Bartın		1.318	1.313	2.750	2.445	2.501
Samsun	640	560	741	530	499	547
Ordu	302	423	313	1.181	1.026	857
Rize	197	397	392	409	412	483

(TÜİK,2012)

Tablo 2’de ilk göze çarpan durum, Aydın ili için 90’lı yıllardaki kestane üretimine kıyasla günümüzdeki üretimin yarı yarıya düşmüş olmasıdır. Bunun sebebi, büyük ölçüde kestane kanser hastalığının ağaçları kurutup yok etmesidir. Karadeniz bölgesi üretim miktarı, Aydın ili üretimine yakındır. Ancak, Karadeniz Bölgesi kestanesi daha çok kereste alanında kullanılmakla birlikte, bu bölgede kapama bahçeleri oluşturulması, düzenli aşılama ve bakım ile bölgedeki kestane meyvelerinin ekonomik değerlerinin artırılmasına yönelik çalışmalar, ülkemizin kestane piyasası için önemli girdi oluşturacaktır. Türkiye’de, kestane ve yetiştiriciliği üzerine yapılan bir araştırmaya göre, kestane kebabı ve haşlama olarak direkt tüketimin yanında, kestane tatlıları ve kestane şekeri olarak işlenip katma değeri arttırılarak tüketim yapıldığı da görülmektedir.

Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından kestane şekerliliği için uygun kestane tiplerinin incelendiği bilimsel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Hacıömer, Sariaşlama, Osmanoğlu, Ali Molla ve Fransız melez türlerden Marigoule 15, Maraval 74 kestane tipleri üzerinde çalışılmıştır (Mert, 2012). Araştırma sonunda “Hacıömer” türünün kestane şekeri için bu türler arasında en uygun tür olduğu belirlenmiştir. Ayrıca “Ali Molla”, “Hacıömer”, “Osmanoğlu” türlerinin en çok tercih edilen türler olduğu sonucu çıkmıştır (V. Uylaser, 2009). Türkiye’de kestane pazarının canlandırılması için bir an önce düzenli kapama kestane bahçelerine geçilerek hasat işleminde makineleşmeye geçilmesi, kestane işlemeye en uygun, hastalıklara dayanıklı tiplerin melezleme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Türkiye dünya kestane üretiminin % 4’lük bir kısmına sahiptir. Çin kestane üretiminin %77’lik kısmını oluşturmaktadır. Ancak, Türkiye ve Avrupa kestaneleri, kestane şekerliliğine, tadı ekşi ve buruk olan Çin kestanelerine göre daha uygundur. Kestane üzerine çeşitli araştırmaları bulunan Prof. Dr. Arif Soylu’nun “Kestane Yetiştiriciliği ve Özellikleri” isimli kitabında, kestanenin hem ekonomik hem de besin değeri olarak önemli bir meyve olduğundan bahsetmiştir.

Türkiye pazarındaki meyve kilogram fiyatları karşılaştırıldığında kestane fiyatlarının yüksek olduğu görülmektedir. Dünya gazetesi emtia piyasaları ve fiyatları çalışmasına göre İstanbul piyasasında birinci sınıf kalite kestane kilogramı 2012 yılı için 7 TL’dir. İstanbul’da çeşitli semtlerde perakende birinci sınıf kalite kestane satış fiyatı 9 TL’yi bulmaktadır. Meyve kilogram fiyatları; erkenci, kaliteli ve iri, şekerlemeye uygun niteliklerdeki kestaneler için daha yüksek bir seyir izlemektedir.

7.2 Kestane Yatırımı Ne Yönde Olmalıdır?

Kestane işlenmiş ve işlenmemiş olmak üzere çeşitli şekillerde tüketilmektedir. Kestane piyasasına bakıldığında kestanenin direkt kebab veya haşlama şeklinde tüketildiği ve alternatif kullanım alanlarındaki potansiyelinin yüksek olduğu görülmektedir.

Örneğin, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, kestane kabuklarının ilaç ve kozmetik sanayinde kullanıma potansiyeli araştırmalarını yürütmektedir. Kestane, gluten içermeyen yapısı itibarıyla çölyak hastaları için önemli bir besin maddesi haline gelmektedir.

Haşlanmış ve kebab şeklinde taze tüketimin yanında, işlenmiş ürün olarak; kestane şekeri, çikolata kaplı kestane, kestane kremi ve püresi, meyvelerin doğal şekil ve niteliklerini koruduğu konserve, kestane unu ve ürünleri, kestane dondurması, kestane pudingi, kestane böreği, pilavı, salatası, pastası, likörü, mısır gevreği kestanenin değerlendirme çeşitlerinden sadece bir kısmıdır. Hatta kestane diken, dalı ve yaprağı bile İtalya’da mağazaların dekoratif amaçlı süslemelerinde kullanılmaktadır. Günümüzde Türkiye'deki işletmeler, kestaneyi işleyerek 150 farklı çeşitte ürüne dönüştürmektedir.

Türkiye üretilen kestanelerin değerlendirme şekli genellikle konserve şekeri şeklinde veya kutu içerisinde satılan şeker ve çikolata kaplı ürünler şeklindedir. Küçük bir orandaki kısmı da püre ve un olarak değerlendirilmektedir (V. Uylaser, 2009).

7.3 Türkiye Kestane Dış Ticareti

Tablo 5 2006-2011 Yılları Toplam Türkiye Kestane İhracatı

ULKE ADI	İHRACAT MİKTARI(KG)	İHRACAT TUTARI(FOB USD)
İTALYA	4.538.417	11.410.065
LÜBNAN	6.059.273	7.618.799
ALMANYA	1.696.024	4.951.293
SURİYE	1.549.051	2.019.083
İSRAİL	520.000	1.284.245
KKTC	558.318	1.248.375
YUNANİSTAN	286.220	804.129
HOLLANDA	264.064	719.934
FRANSA	425.205	709.142
İNGİLTERE	302.406	680.686

(Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2012)

Tablo 5’de görüldüğü gibi Türkiye kestane ihracatında, tonaj olarak ilk sırada yer alan Lübnan, tutar olarak geridedir. Bunun nedeni düşük fiyattaki kestanelerin bu ülkeye ihraç edilmesidir. Suriye için de benzer durum geçerlidir. Tablo 6’da görülen Aydın ilinden yapılan ihracatta Suriye ve Lübnan’ın payının çok düşük olması, ilimiz kestanesinin niteliğinin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğunu da göstermektedir.

Tablo 6 2006-2011 Yılları Toplam Aydın Kestane İhracatı

ÜLKE ADI	İHRACAT MİKTARI (KG)	İHRACAT TUTARI (FOB USD)
İTALYA	1.880.500	4.499.397
ALMANYA	126.115	433.321
İNGİLTERE	202.966	414.377
İSRAİL	160.000	403.550
HOLLANDA	101.500	281.039
MAKEDONYA	80.000	230.346
LÜBNAN	69.440	150.696
FRANSA	59.000	124.368
YUNANİSTAN	22.000	62.924
KKTC	25.7000	40.090

(Ege İhracatçılar Birliği, 2012)

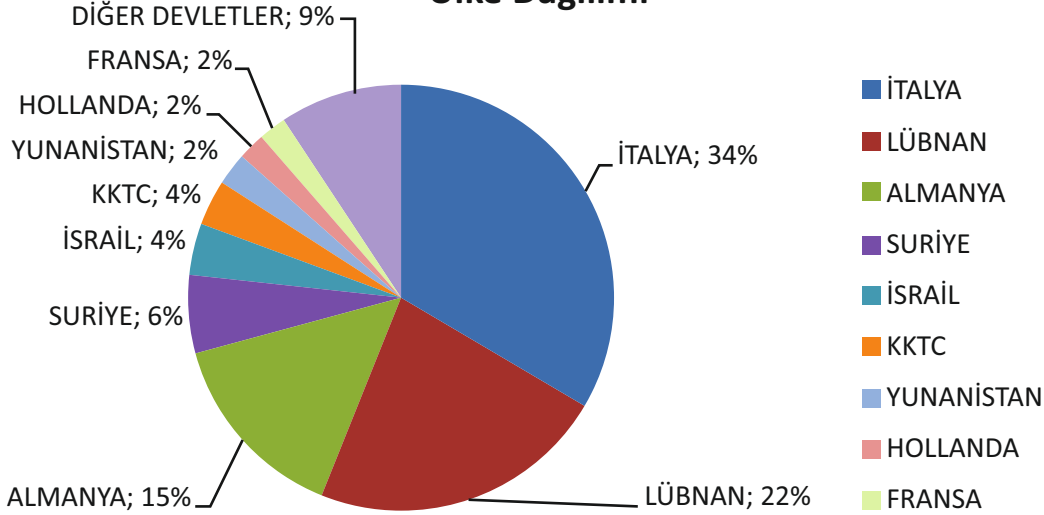
2006-2011 yılları toplamı Türkiye ve Aydın kestane ihracat rakamları incelendiğinde, Türkiye'nin üçte bir üretimine sahip Aydın, bu oranı Almanya ve Fransa'ya yapılan ihracatta yakalayamamıştır.

Grafik 18 incelendiğinde; 2006-2011 arası Türkiye toplam kestane ihracat tutarına göre, İtalya'nın %34'lük oran ile kestane ihracatında ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İtalya'yı, %22'lik payla Lübnan, %15'lik payla Almanya izlemektedir.

kestane

Grafik 18 Türkiye’den Yapılan Kestane İhracatlarının Ülke Dağılımı

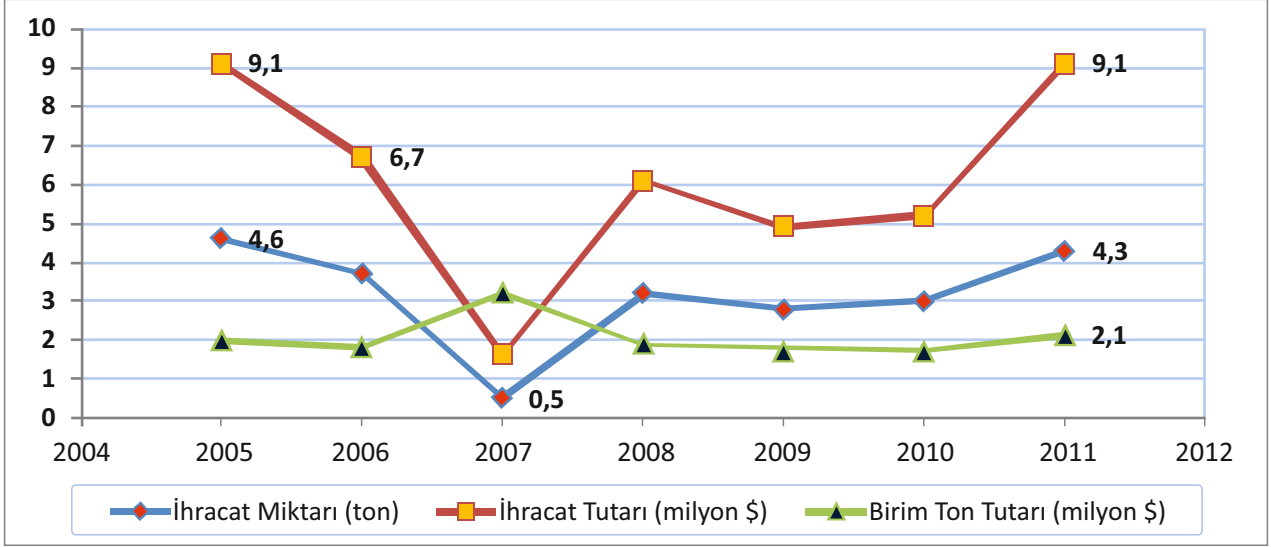
2006-2011 Ülkemizden Yapılan Kestane İhracatlarının Ülke Dağılımı

Türkiye kestane ihracatı bakımından önemli bir noktada değildir. Üretimin büyük bir çoğunluğu iç pazarda tüketilmektedir. Kestane şekerciliğinde önde gelen Kafkas ve Kardelen firmalarının ihraç oranları %10 dolaylarındadır. Türkiye’de kestane şekerciliğinin öncü ismi Kafkas, 3.000 tonluk çiğ kestaneyi işleme kapasitesine sahiptir. Üretiminin %5-%10 arasını; Marrone Glace diye tabir edilen kestane şekerlemesi ürünlerini yoğun olarak talep eden Fransa başta olmak üzere, İtalya, Kuzey Avrupa Ülkeleri, Japonya, Fas, Tunus ve Libya’ya ihraç etmektedir. Kafkas üretim danışmanı Nadir Işık, geçmiş yıllarda Türkiye kestane piyasasına 600-800 ton civarında ithal kestanein ham veya işlenmiş olarak girdiğini belirtmiştir. FAO kestane ithalat ve ihracat ülke verilerinin incelendiği Tablo 3’te de görüldüğü gibi, 2005-2009 yılları arasında Türkiye Çin’den yıllık ortalama 295,6 ton ham kestane ithalatı gerçekleştirmiştir.

Kestane şekerciliğinin Türkiye’de ikinci öncü ismi Kardelen firması 2.000 ton kestane işleme kapasitesine sahiptir ancak 2011 yılında 425 ton kestane işlemişlerdir. Kardelen firması; Türk nüfusunun yoğun olduğu Almanya’ya üretimlerinin yaklaşık %10’unu kavanozda şuruplu şeker olarak ihraç etmektedir.

Grafik 19 Türkiye’den Kestane İhracatı Değerleri

(Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2012)

Grafik 19’da Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre; Türkiye kestane ihracatında 2007 yılı kriz döneminin ihracat değerleri üzerindeki etkileri göze çarpmaktadır. 2007 krizinden etkilenen kestane pazarı, 2011 yılında tekrar kriz öncesi değerlerine ulaşmıştır. 2010 ve 2011 yılları arasındaki ithalat tutarındaki sıçrama, kestane ihracatının gelişme sürecine girdiğini göstermektedir. İhracattaki bu iki yıl arasında gerçekleşen %74’lük artışın üçte ikisi, İtalya’ya gerçekleştirilen kestane ihracatının artması nedeniyle.

8. Aydın İli Kestane Varlığı

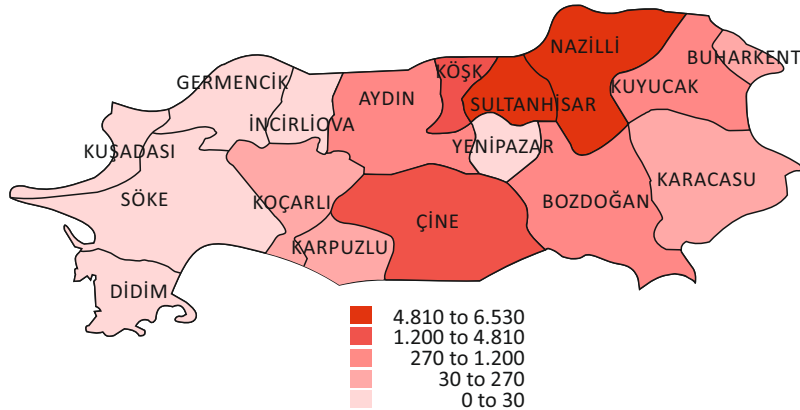
Aydın ilinde mevcut 515 yerleşim yerinin 91’inde aşıllı veya yabani formda kestane ağacı bulunmakta ve bu yerleşim yerlerinin 56 tanesi Büyük Menderes Nehri’nin kuzeyinde yer almaktadır.

Resim 14 Aydın İli Kestane Üretim Alanları

Ağaçların çoğu dağların kuzey tarafında ve 800 metre rakımdan sonra yer almaktadır. Büyük Menderes nehrinin güneyinde kalan 35 köyde ise genellikle ağaçların aşsız olduğu bilinmektedir (Kestane Kitabı, 2012).

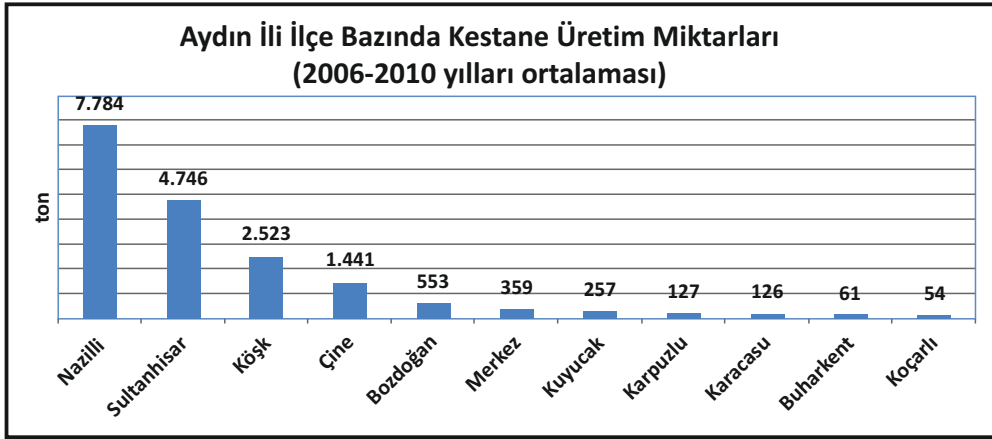
Resim 15 Aydın İlçeleri Kestane Üretimi Yoğunlukları

Aydın ili kestane üretiminin yaklaşık yarısı Nazilli ilçe sınırları içerisinde gerçekleşmekte, bu ilçeyi Sultanhisar ve Köşk ilçeleri izlemektedir.

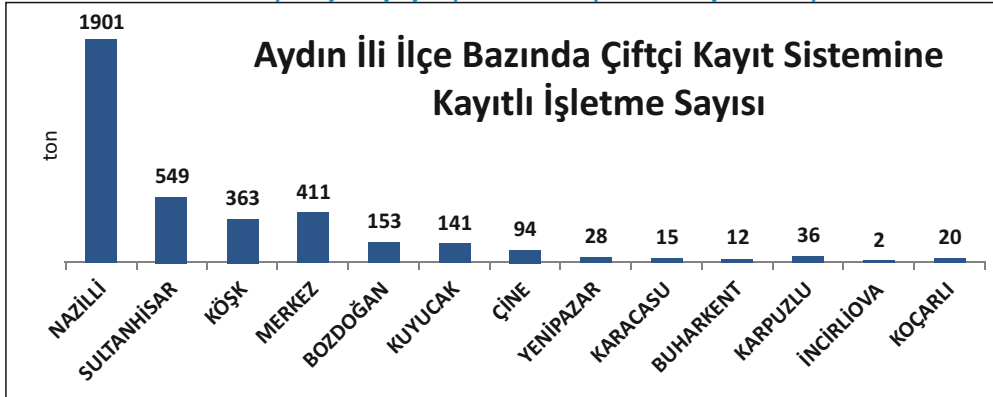
Grafik 20 Aydın İlçeleri Kestane Üretim Miktarları

(TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2012)

İlde kestaneden gelir elde eden kesim aynı zamanda incir, zeytin gibi diğer tarım ürünleriyle de uğraşmaktadır, Ekim ayının ortalarından başlanarak yapılan hasattan sonra Aralık-Ocak aylarında da ayıklama ve sınıflandırma işleri, ilkbaharda ise ağaçların aşılması yapılır.

Grafik 21 Aydın İlçeleri Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Kestane İşletmecisi Sayısı

(Çiftçi Kayıt Sistemi, 2012)

Çiftçi kayıt sistemine kayıtlı 8.837 adet kestane arazisi üzerinde 3.688 adet kestane işletmesi, Aydın ilinde kayıtlı olarak görünmektedir.

Resim 16 Eğrikavak Köyü Yaylası Umurlu / Aydın (Kestane Ağaçları)

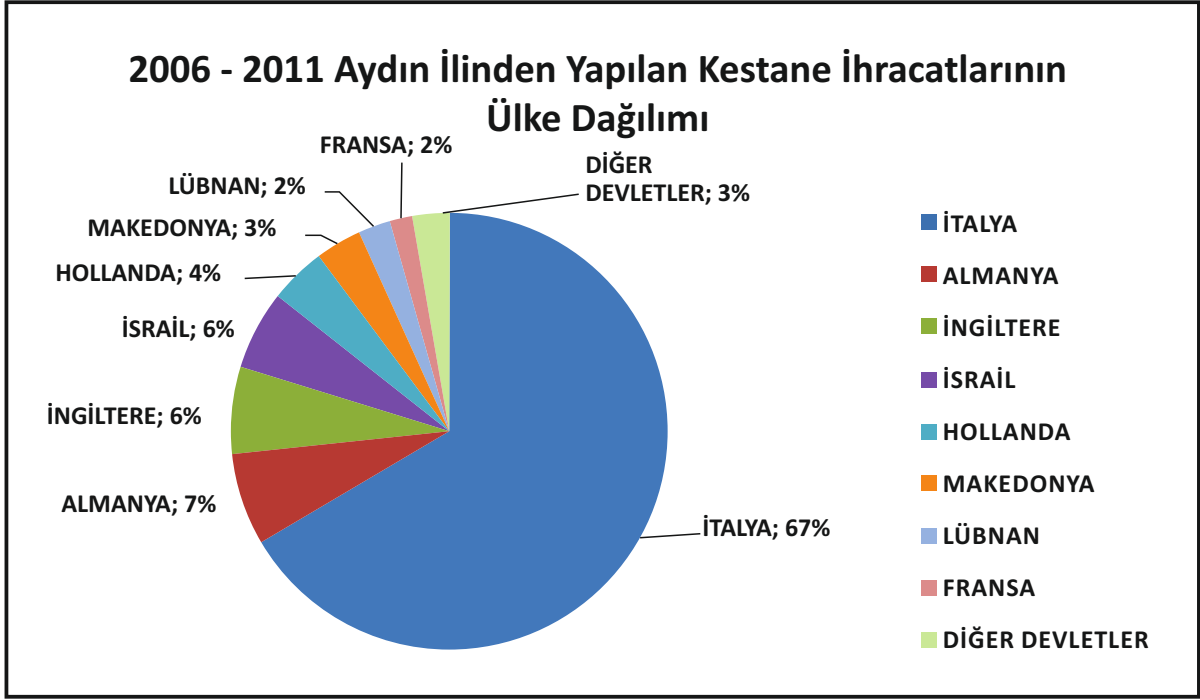
(Kamil Özdemir)

Aydın ili tüm ülkenin yaklaşık üçte biri üretimini gerçekleştirmektedir. Aydın'ı sırasıyla İzmir, Sinop, Kastamonu, Bartın, Kütahya, Manisa, Zonguldak, Balıkesir ve Bursa illeri takip etmektedir.

Aydın ilinde üretilen kestanelerin, üretildiği yerden ya da Köşk ilçesinde olduğu gibi halden alım satımı yapılabilmektedir. İlimizde kestane şekeri işletmesi olarak Nazilli ilçesi Aksu köyünde yıllık 60 ton kapasiteli bir tesis bulunmaktadır. Burada üretilen kestane şekerleri büyük oranda kendi markası ile iç piyasada satılmakta, bunun yanında fason imalat da yapılmaktadır. İhracat için girişimler devam etmekte olup yakın zamanda ihracat yapılması muhtemel görünmektedir.

2006-2011 arası ihracat miktarlarına bakıldığında Aydın ilinde üretimin yaklaşık %2,5'i ihraç olmaktadır. İtalya, %65'in üstünde bir oranla ihraç yapılan ülkeler arasında ilk sırada yer almaktadır. Bu ülkeyi sırasıyla Almanya, İngiltere, İsrail, Hollanda ve Makedonya izlemektedir.

Grafik 22 Aydın İlinden Yapılan Kestane İhracatlarının Ülke Dağılımı

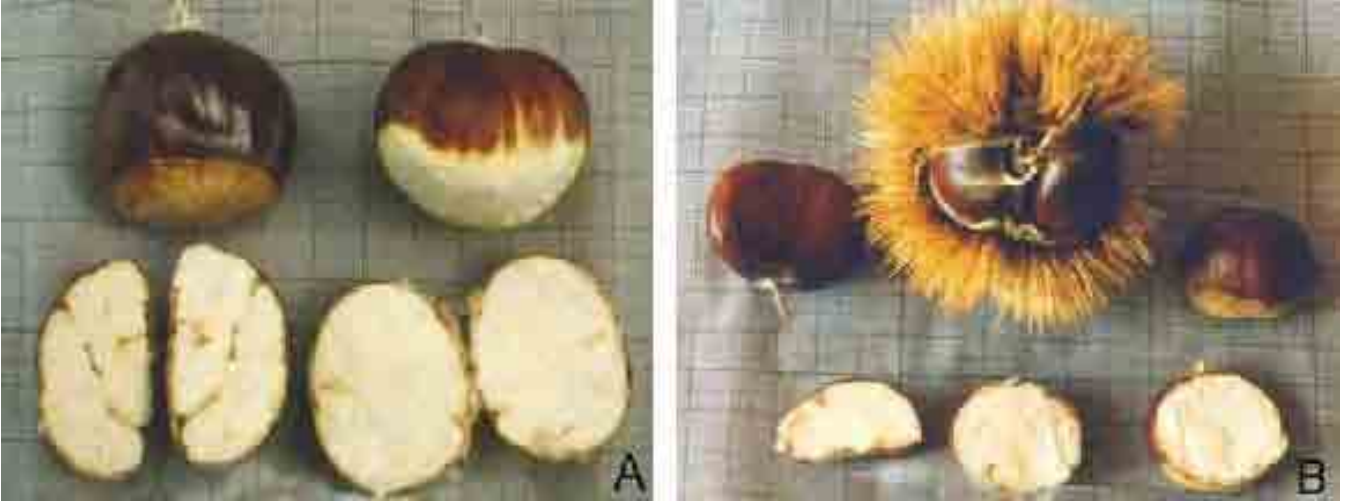

9. Aydın İli Kestane Piyasası

Kestane üretiminin giderek önem kazandığı Aydın İli'nde, anaç ıslahı konusunda çalışmalar yapmak gerekmektedir. Anaçlarda aranan en önemli özellikler; yüksek çimlenme oranı, kuvvetli ve bir örnek çöğür verme, birinci yılın sonunda aşıya gelebilme, hastalık ve kuraklığa dayanıklılık ve kültür çeşitleri ile iyi uyuşmadır.

Kestane yetiştiriciliğin de diğer bir sorun ise, çeşit ve tiplerdeki kavram kargaşasıdır. İlimizde kestane tipleri isimlerini, aşı kaleminin alındığı köyden almaktadırlar. Halihazırda ilimizde en çok yetiştirilen Sarı Aşı ve Işıklar isimindeki kestane tiplerine ilave olarak Kara Aşı, Turuncu Aşı ve Tahta Aşı gibi yerel isimler de kullanılmaktadır.

Resim 17 Aydın Yöresine Özgü çeşitler(A: Işıklar Kestanesi, B: Sariaşı Kestanesi)

(Kestane Kitabı, 2012)

Marmara Bölgesi'nde yapılan seleksiyon çalışmaları sonrasında, üretim için uygun görülen tipler belirlenmiştir. Bu çalışmada Sariaşlama, Osmanoğlu(Bursa erkenci), Vakit kestanesi(Ayıtabanı), 51301 gibi çeşit ve tipler “iri”; Karamehmet, Hacıbiş ve Firdola “erkenci”; Mahmutmolla ve Hacıömer ise hamur yapımına uygun çeşit ve tiplerdir. Bu çeşit ve tipler genellikle Marmara Bölgesi'ne ait olup, farklı yörelerde aynı isimlerde başka tipler de yetiştirildiği gibi; aynı tipler farklı yörelerde farklı yöresel isimlerde de olabilmektedir.

Kestane meyvesi genel olarak devlet mülkiyetinde bulunan ormanlardan elde edilmektedir. Köylüler gelir elde ettikleri bu alanları kendi mülkiyeti olarak görmekteler ve bu hukuki açıdan sıkıntılı bir durum ortaya çıkarmaktadır. 2B arazilerinin satışıyla ilgili yasanın yürürlüğe girmesi ile bu sorun çözülmüş olacaktır.

Kestane pazarı ile ilgili diğer sorunları şöyle sıralayabiliriz:

✓ Aydın ili'ndeki 64.371 da. kestanelik alanlarının sadece %5,4'ü olan 3.476 da. alanda organik tarım yapılmaktadır. Hâlbuki çoğu alan, kimyasal gübre ve zirai ilaçlar kullanılmaması yönüyle zaten organik tarıma uygundur. Organik tarım sertifikalı üretici sayısının artırılması ve bu yönde devlet destek mekanizmalarının artırılması gerekir.

✓ Kestane sanayisinin gelişmiş olduğu ülkelerdeki ürün çeşitliliği ülkemizde bulunmadığı için bu ürün kışın tüketilmesi zorunlu bir meyve olmaktan ileri gidememektedir.

✓ Kestane ağaçlarından kaliteli ürün elde edilebilmesi için ağaçların aşılınması gerekmektedir. Ormanlık alanlarda yapılacak olan aşılama çalışmaları gerek hastalık taşıyıcısı olması, gerek orman tahribine neden olmasından dolayı uygun görülmemekte, bu konuda zorluklar bulunmaktadır.

✓ Kestane meyvesi üretimi ve pazarlanması konusunda yerleşmiş bir standart bulunmamaktadır.

✓ Meyve ihracatında yerleşik kurallar ve birlikler bulunmamaktadır.

✓ Meyvedeki hastalıkların azaltılması için yapılan çalışmalar yeterli görülmemektedir.

✓ Kestane meyvesinin tanıtımı, gıda açısından sahip olduğu özelliklerin tanıtımı konusunda problemler bulunmaktadır.

Kestane, halkımız tarafından kış günleri yenilen bir çerez olarak tanınmakta, bilinçli tüketim yapılmamaktadır.

✓ Kestane üretim alanlarının genelde yüksek eğimli alanlarda bulunması nedeniyle üretim aşamasında zorluklarla karşılaşmakta, ürün kayıpları ortaya çıkmaktadır.

✓ Hasat aşamasında kestanenin tamamen olgunlaşıp yere düşmesini beklemek, alanların yerleşim yerlerine uzak olması, düşen meyvenin yuvarlanıp kaybolması veya yabani hayvanlarca yenilmesi(karga, sincap) gibi nedenlerle ekonomik görülmemektedir. Olgunlaşmadan hasat edilen meyveler genellikle sırıklarla düşürülerek toplanmakta, bu ise ağaçların zedelenmesine, çubuklar yoluyla hastalıkların ağaçtan ağaca yayılmasına ve erken toplanan meyvelerde kalite kaybına neden olmaktadır.

✓ Yere düşürülen kestane meyvelerinin daha rahat toplanması için ağaçların dipleri diri ve ölü örtüden temizlenmekte, bu ise zamanla ağaç altındaki toprak örtüsünün kaybolmasına ve erozyona sebep olmaktadır.

✓ Kestane ağaçlarından daha fazla miktarda ürün elde edilmesi için ağaçların geniş dallı büyümesi gerekmekte, ormanlarda bulunan bu şekildeki ağaçların etrafındaki diğer ağaçlar kesilmekte, dalları budanmakta bu ise, ormanın sağlığı açısından tehlikeli olmaktadır.

9.1 GZFT Analizi

G

GÜÇLÜ YÖNLER

- Kestane Türkiye üretiminin üçte birinin Aydın ilinde gerçekleşmesi
 - İldeki kestane şekeri tesisi ve paketleme, depolama tesislerinin varlığı
 - Çeşitli ülkelere yapılmış ihracat deneyimi
 - Organik tarımın varlığı
- Adnan Menderes Üniversitesi'nin kestane üzerine araştırmaları
- Mevcutta çok sayıda ve çeşitte gıda firmalarının varlığı

Z

ZAYIF YÖNLER

- Üretici örgütlerinin sayısının yetersizliği
- Kestane işleme tesislerinin sayısının az oluşu
- İhracat miktarının az oluşu ve ihracat ülkelerinde süreklilik olmayışı
- Düzenli ekim alanlarının olmayışı
- Makineleşmenin yetersiz oluşu
 - Fidan üretiminin olmayışı
- Organik tarım sertifikalandırmasının yaygın olmayışı

F

FIRSATLAR

- İşleme tesisleri için potansiyel oluşu
 - Organik tarım potansiyeli
- GEKA destekleri ve diğer kurumların bu kestane sanayisine verebilecekleri desteklerin varlığı
- Ürün fiyatlarının artış trendinde olması
 - İşlenmiş ürün çeşitliliği potansiyeli

T

TEHDİTLER

- Avrupa'da yaşanan kriz ve pazarın daralması
 - Ağaç hastalıkları
 - Dış pazarın kaybedilme riski
- Çin kestanelerinin ülke pazarına girme riski

9.2 Aydın İlinde Yapılabilecekler

Ülkemizde sadece kestane tanıtımı üzerine odaklanmış bir web sitesi bulunmamaktadır. Buna benzer web siteleri yurt dışında vardır. Bu sitede, kestane ile ilgili yemek ve pasta tarifleri cezbedici fotoğraflarla birlikte sunulabilir; araştırmacıların, dış ticaretle uğraşanların, yetiştiricilerin ve işleyenlerin eşleşmesi sağlanabilir, kestanenin besin değeriyle ilgili bilgiler eklenebilir hatta kestane ve kestane ürünlerinin satışı mümkün olabilir. En önemlisi bunu bir an önce Aydın ilinden bir kuruluşun sahiplenerek kestanenin tanıtımına önderlik etmesi olacaktır.

Aydın ili, Bursa'da markalaşmış kestane şekeri üreticilerine, kestaneyi işlenmemiş olarak satmak yerine, kabuklarının soyulup şoklanmasıyla katma değeri yüksek bir ara ürün olarak satabilir. Bununla birlikte Aydın'daki işletmelerin kestane şekeri gibi ürünleri fason olarak üretmeleri veya kendi adlarına üretilip piyasaya sunmaları özendirilebilir. Bu şekilde fason üretime başlayacak firmalar, ileride ürün çeşitlendirme, markalaşma ve ihracat hamleleriyle büyüme gerçekleştirebilirler. Bu tesisleri kurmak isteyen girişimcilerin gıda sektörü konusunda deneyim sahibi olması onlara önemli bir avantaj sağlayacaktır.

Özellikle Bursa ili başta olmak üzere Marmara bölgesinde kestane tüketimi oldukça yaygın olup, bölgede işlenmiş kestane ürünleri pek çok noktada çeşitli markaların pazarlama ağı ile satılmakta ayrıca sokak aralarında yer alan kestane kebab arabalarının da sayısı oldukça fazladır. Aydın kestanesi için hedef pazar olarak İzmir ve Antalya gibi büyükşehirler ile diğer turistik bölgeler belirlenebilir. Özellikle bu bölgelerde Aydın kestanesi tanıtım faaliyetleri düzenlenebilir, mağaza vitrinleri kirpi (dikenli kapsül), dal ve yaprakları ile süslenebilir ve turistlere yönelik ve yaz aylarında tüketilmeye daha uygun ürün olarak piyasaya sürülebilir. Örneğin kestane pürelı dondurmanın, yaz turizmi bölgelerimizde yaygın bir şekilde tüketilebileceğini öngörmekteyiz.

10. Kestane İşletmelerinin Faydalanacağı Destek Mekanizmaları

10.1 Devlet Teşvikleri

19 Haziran 2012 tarihinde yayımlanmış olan Bakanlar Kurulu Kararına göre bölgemizde kurulacak 1.000.000 TL ile 2.000.000 TL arasında yatırım tutarına sahip kestane işleme tesisleri, Genel Teşvik Uygulaması kapsamında KDV istisnası ve Gümrük Muafiyeti desteklerinden yararlanabilecektir. 2.000.000 TL ve üstü yatırım tutarına sahip kestane işleme tesisleri ise, Bölgesel Teşvik Uygulaması kapsamında KDV İstisnası ve Gümrük Muafiyeti desteklerine ilave olarak aşağıdaki tablolarda detayları yer alan Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteğı ve Kurumlar/Gelir Vergisi İndirimi desteklerinden yararlanabileceklerdir.

Ayrıca yine Bölgesel Teşvik Uygulamaları kapsamında asgari 2.000.000 TL yatırım tutarına sahip kestane işleme tesislerine, mülkiyeti; Hazineye, Özel Bütçeli İdarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyelere ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin tahsisi yapılabilir.

SİGORTA PRİMİ İŞVEREN DESTEĞİ

31.12.2013'e kadar	01.01.2014'ten itibaren	Destek Tavanının Sabit Yatırım Oranı
3 YIL	-	% 15

SİGORTA PRİMİ İŞVEREN HİSSESİ DESTEĞİ OSB YATIRIMLARINDA

31.12.2013'e kadar	01.01.2014'ten itibaren	Destek Tavanının Sabit Yatırım Oranı
5 YIL	3 YIL-	% 20

VERGİ İNDİRİMİ

Yatırıma Katkı Oranı		Vergi İndirim Oranı	
31.12.2013'e kadar	01.01.2014'ten itibaren	31.12.2013'e kadar	01.01.2014'ten itibaren
% 20	% 15	% 55	% 40
* Yatırıma katkı tutarının % 10'u yatırım döneminde, % 90'ı işletme döneminde uygulanır.			

VERGİ İNDİRİMİ OSB YATIRIMLARINDA

Yatırıma Katkı Oranı		Vergi İndirim Oranı	
31.12.2013'e kadar	01.01.2014'ten itibaren	31.12.2013'e kadar	01.01.2014'ten itibaren
% 25	% 20	% 60	% 50
* Yatırıma katkı tutarının % 20'si yatırım döneminde, % 80'i işletme döneminde uygulanır.			

10.2 T.C. Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)

GEKA mali destekleri içerisinde yer alan “Proje Teklif Çağrısı Yöntemi” ile yürütülen destek programı kapsamında, Ajansın belirlediği öncelik ve başvuru kriterlerine uygun olan kişi, kurum ya da kuruluşlara, projelerinin başarılı olması dahilinde mali destek sağlanabilir. Bunun için Ajans web sitesi (www.geka.org.tr) takip edilerek aktif çağrılarının bilgisine ulaşılabilir. Bunun haricinde bölge içerisinde yatırım yapmak isteyen kişi, kurum ya da kuruluşlar; izin ve ruhsat işlemlerinin takip edilmesi, uygun arazi ve alternatif destek mekanizmalarının bulunması konularında GEKA’dan yardım alabilirler.

10.3 KOSGEB

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere yönelik sağlanan destekler kapsamında, KOSGEB’in Girişimcilik Proje Destek Programında yer alan uygulamalı girişimcilik eğitimini tamamlayarak işini kuran girişimcilere 30.000 TL’ye kadar geri ödemesiz, 70.000 TL’ye kadar geri ödemeli destek sağlanabilmektedir. Ayrıca, Kobi Proje ve Genel Destek Programları kapsamında da, faaliyette olan işletmelere yönelik sağlanan geri ödemesiz destekler mevcuttur. Detaylı bilgi için www.kosgeb.gov.tr adresinden bilgi alınabilir.

10.4 Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı

Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe Müdürlükleri’nin yürüttüğü bu programın “ekonomik yatırımlar destekleme programı” kapsamında 2011 yılı ilgili tebliğe göre;

- ✓ Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırım tesislerinin yapımı,
- ✓ Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar,
- ✓ Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar desteklenmektedir.

Yatırım konularından anlaşıldığı gibi kestane işlemesine yatırım yapacak işletmeler bu destek türünden yararlanabilir. 2011 yılı tebliğine göre toplam proje tutarının en fazla 600.000 TL olduğu projelerin %50’sine hibe verilebilmektedir.

Bu program kapsamında Aydın ilinden destek almış kuruluşlar aşağıda listelenmiştir:

FİRMA ADI	PROJE KONUSU	PROJE MALİYETİ(TL)	HİBE MİKTARI(TL)
Gencelli T.K. Koop.	Kestane İşleme & Paketleme	499.640	249.820
Kırdağ Tarım Ltd. Şti.	Kestane Paketleme ve Depolama	350.000	175.000
Eyüp Kuruş Ltd. Şti.	Kestane Tasnifleme Tesisi	479.090	239.545
Ege Kestanecilik Ltd. Şti.	Kestane İşleme Tesisi - Yeni Tesis	500.000	243.000

2012 yılı için başvuruda bulunmak isteyen girişimciler Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe Müdürlükleri'nden bilgi alabilirler.

2011 yılı ilgili tebliğe göz atmak isteyenler, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110311-5.htm> adresinden ulaşabilirler.

10.5 IPARD Destekleri

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu(TKDK), Türkiye Cumhuriyeti adına Avrupa Birliği'nin Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı olan IPA'nın Kırsal Kalkınma Bileşeni kapsamında uygulanacak yatırımlara ilişkin çağrılara çıkmaktadır. Aydın ili 2012 yılı içerisinde uygulamaya geçmesi beklenen 2. uygulama döneminde yer almakta olup, “meyve ve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması” desteğinden Aydın ilinde kestane işleme tesisi kuracak işletmeler yararlanabileceklerdir. 1. Uygulama dönemi 4. Başvuru çağrı rehberinde yer alan bilgilere göre 1.250.000 avro bütçeli projelerin %50'sine hibe destek verilebilmektedir. Detaylı bilgi için kurum sitesi www.tkd.gov.tr adresine veya il koordinatörlüğüne başvuru yapılabilir.

10.6 Faiz İndirimli Tarımsal Krediler

T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üretime dair düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullandırılmasına ilişkin 17/02/2012 tarihinde hazırlanmış ilgili tebliğe göre kestane yetiştiriciliği ile uğraşan işletmelerimiz faiz indirimli kredilerden yararlanabilmektedir. 2012 yılı için yararlanabilecek kredi konuları aşağıda listelenmiştir. Bilgi almak isteyenler Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine başvurabilirler.

FAİZ İNDİRİM ORANI			
KREDİ KONUSU	YATIRIM DÖNEMİ	İŞLETME DÖNEMİ/KREDİSİ	KREDİ ÜST LİMİTİ(TL)
Yaygın Birkisel Üretim			
25.000 TL'ye kadar	50	50	500.000
25.001-500.000 TL	25	25	
Yurt İçi Sertifikalı Fidan Üretimi	100	100	3.000.000
Yurt İçi Sertifikalı Fidan Kullanımı	50	50	1.500.000
Organik Tarım Uygulamaları	50	50	3.000.000

10.7 Birim Bazlı Tarımsal Destekler

Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe müdürlüklerinin yürüttüğü bu desteklemeden, kestane yetiştiriciliği ile uğraşan işletmelerimiz yararlanabilirler. 2012 yılı desteklerinden bahsedecek olursak; organik tarıma 35 TL/da, mazot desteğine 4 TL/da ve fidan desteğine 100 TL/da tutarında destek verilebilmektedir.

10.8 Özel Ağaçlandırma Desteği

Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından onaylanan proje doğrultusunda özel ağaçlandırmalara tahsis edilecek alanlara ağaç türü olarak kestane ağacı dikilebilmektedir. Bu ağaçların ürünleri istenildiği gibi değerlendirilebilmektedir. Ağaçlandırma yapılacak alan orman alanında ise Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından 49 yıllığına arazi tahsisi yapılır. Eğer bu alan hazine arazisinde ise Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından ön izin verilir. Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü onayından sonra her 10 yılda bir yenilenmek suretiyle arazi tahsisi yapılır. Ayrıca Ziraat Bankası tarafından kredi faiz oranı tarımsal üretim için verilen faiz oranının 1/7'si kadardır. Bu oran da yaklaşık yıllık %1,5 orana tekabül eder. Kredi geri ödemesi ise 15. yılda tek seferde yapılır. Özel ağaçlandırma desteği ile ilgili detaylı bilgi için

http://www.agm.gov.tr/AGM/Files/faaliyetler/ozel_agaclandirma/sorularla_ozel_agaclandirma.pdf adresinden bilgi alınabilir.

Kaynakça :

- (2012). Kestane Kitabı. içinde Aydın: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü.
- (2012). Çiftçi Kayıt Sistemi. Aydın: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü.
- TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri. (2012, Ocak 19). TÜİK Web Sitesi: www.tuik.gov.tr adresinden alınmıştır.
- A.Castellini, A. C. (2009). Economic Aspects of the Chestnut Market in Italy . Proceedings of the First Congress on Chestnut (s. 485-489). Cuneo-Torino: Acta Horticulturae.
- Arıcılık Araştırma Enstitüsü. (2010). Ballı Bitkiler-I. Arıcılık Araştırma Dergisi, 28. bigpara. (2012, Ocak 18). bigpara/haber/detay. Ocak 18, 2012 tarihinde bigpara: <http://bigpara.ekolay.net/haber-detay/gundem/en-fazla-not-turkiyeye/787815.asp> adresinden alındı.
- D. Guyer, J. F. (2009). Influence of Selected Factors on Efficiency and Effectiveness of a Peeling Machine for Chestnut. Proceedinds of the First Congress on Chestnut (s. 595). Cuneo-Torino: Acta Horticulturae.
- D.W.Fulbright, M. (2009). Chestnut Production in Michigan. Proceedings of the First European Congress on Chestnut (s. 531-533). Cuneo-Torino: Acta Horticulturae.
- Ege İhracatçıları Birliği. (2012). Aydın İli Kestane İhracatı. İzmir: Ege İhracatçıları Birliği.
- Eker, M. (2011, Kasım 14). TBMM Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı 2012 Yılı Bütçe Konuşması. Ankara, Türkiye.
- FAO. (2012, Ocak 12). Agriculturel Trade Domain. faostat.fao.org: <http://faostat.fao.org/site/342/default.aspx> adresinden alınmıştır.
- Hennion, B. (2009). Chestnut Production in France:Review, Perspectives. Proceedings of the First Congress on Chestnut (s. 493-494). Cuneo-Torino: Acta Horticulturae.
- Mert, D. (2012, Şubat 09). Kestane Unu Kullanılarak Yapılan Hamur Mamülleri. (U. Y. Sert, Röportaj Yapan)

- OECD. (2012, Ocak 18). OECD countries : Estimate of support to agriculture . Ocak 18, 2012 tarihinde OECD.Stat.Extracts: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=MON2011TSE> adresinden alındı.
- Özdemir, K. Eğrikavak Köyü Yaylası (Kestane Ağaçları). www.panoramio.com, Aydın.
- ÖZKARAKAŞ, D. İ. (tarih yok). KESTANE TARIMI. İzmir: Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü.
- Rekolte İki Aylık Sektörel Kuru Gıda Dergisi. (2010). Dünya İçin Gıda. Rekolte, 38-39.
- S.Pereira-Lorenzo, B. D. -H. -C. (2009). Chestnut in Spain, from Nut and Timber Production to Industry. Proceedings of the First Congress on Chestnut (s. 499-500). Cuneo-Torino: Acta Horticulturae.
- Soylu, P. D. (2004). Kestane Yetiştiriciliği ve Özellikleri. İstanbul: Hasad.
- Tarım ve Ziraat Bilgi Bankası. (2011, Aralık 02). Tarım ve Ziraat/Tarım Haberleri. Ocak 18, 2012 tarihinde Tarım ve Ziraat Bilgi Bankası: http://www.tarimziraat.com/tarim_haberleri/a2073-tarim_geliri_62_milyar_dolara_ulasti.html adresinden alındı.
- Türk Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu. (2011). Türk Gıda ve İçecek Sanayi Rekabet Raporu. Ankara: Comart Kurumsal İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi. (2012). Türkiye Kestane İhracatı. Türkiye İhracatçılar Meclisi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2007). Tarımsal Yapı. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- United States Department of Agriculture. (2009, Aralık). CENSUS OF AGRICULTURE. Washington, USA.
- V. Uylaser, B. İ. (2009). A Research on Suitability of Some Chestnut Cultivars for Candied Chestnut. Proceedings of the First European Congress on Chestnut (s. 571-572). Torino: Acta Horticulturae.

www.geka.org.tr

www.geka.org.tr

DENİZLİ YATIRIM DESTEK OFİSİ

EGS Park Kongre ve Kültür Merkezi
20085 DENİZLİ

Tel: +90 258 371 88 44

Fax: +90 258 271 88 47

e-posta: denizli@geka.org.tr

AYDIN YATIRIM DESTEK OFİSİ

Ata Mahallesi Denizli Bulvarı No: 18
Aydın Ticaret Borsası Hizmet Binası

Kat: 6 Oda: 608 AYDIN

Tel: +90 256 211 02 16-17

Fax: +90 256 211 02 13

e-posta: aydin@geka.org.tr

MUĞLA YATIRIM DESTEK OFİSİ

Şeyh Mahallesi Turgut Reis Caddesi
Belediye Kapalı Otoparkı Kat: 1

MUĞLA

Tel: +90 252 213 17 92-93

Fax: +90 252 213 17 82

e-posta: mugla@geka.org.tr